

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, Z. Ú., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**MAJETKOVÁ KRIMINALITA NA ÚZEMÍ
JIHOČESKÉHO KRAJE**

Autor práce: Tereza Jounová
Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě
Forma studia: prezenční
Vedoucí práce: JUDr. František Skabalík
Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

2019

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval(a) samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v seznamu použitých zdrojů.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce – v elektronické podobě ve veřejně přístupné části infodisku VŠERS a v tištěné podobě knihovnou VŠERS, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky vedoucího a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce systémem na odhalování plagiátů.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce JUDr. Františku Skabalíkovi, za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

JOUNOVÁ, T. Majetková kriminalita na území Jihočeského kraje : bakalářská práce. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2019. 65 s.
Vedoucí bakalářské práce : JUDr. František Skabalík

Klíčová slova: majetková kriminalita, krádež, fenomenologie, etiologie, prevence

Bakalářská práce se zabývá majetkovou kriminalitou, zejména majetkovými trestnými činy na území Jihočeského kraje. V práci jsou vysvětleny základní pojmy, vztahující se k majetkové kriminalitě, popsány vybrané majetkové trestné činy, fenomenologie a etiologie majetkové kriminality a také kontrola, zejména prevence majetkové kriminality.

Výzkumná část práce je zpracována formou dotazníkového šetření, kterého se zúčastnili příslušníci Policie České republiky.

ABSTRACT

JOUNOVÁ, T. *Property criminality in the region of South Bohemia : Bachelor Thesis*. České Budějovice : The College of European and Regional Studies, 2019. 65 p.
Supervisor : JUDr. František Skabalík

Key words: property crime, theft, phenomenology, etiology, prevention

This bachelor thesis deals with property crime, especially property crimes in the South Bohemian region. The thesis explains the basic terms related to property crime, describes selected property crimes, phenomenology and etiology of property crime and also control, especially of the prevention of property crime.

The research part of the thesis is processed in the form of a questionnaire, which was attended by members of the Police of the Czech Republic.

Obsah

Úvod.....	8
1 Cíl a metodika bakalářské práce	9
2 Kriminalita.....	11
3 Vymezení majetkové kriminality.....	13
3.1 Trestněprávní vymezení majetkové kriminality.....	13
3.2 Správněprávní vymezení majetkové kriminality.....	18
3.2.1 Přestupek krádež.....	22
4 Vybrané majetkové trestné činy.....	23
4.1 Krádeže	23
4.2 Neoprávněné užívání cizí věci	27
4.3 Zpronevěra	28
4.4 Podvod	29
4.5 Poškození cizí věci	29
4.6 Podílnictví.....	29
4.7 Legalizace výnosů z trestné činnosti	30
5 Fenomenologie majetkové kriminality.....	31
5.1 Stav	34
5.2 Struktura.....	36
5.3 Dynamika	37
6 Etiologie majetkové kriminality	38
7 Kontrola majetkové kriminality.....	42
7.1 Strategie represivní	42
7.2 Strategie preventivní.....	44
8 Výzkumná část.....	47
8.1 Cíl dotazníkového šetření.....	47
8.2 Metoda dotazníkového šetření.....	47
8.3 Vyhodnocení dotazníku	48

8.3.1	Otázka číslo 1	48
8.3.2	Otázka číslo 2	49
8.3.3	Otázka číslo 3	50
8.3.4	Otázka číslo 4	51
8.3.5	Otázka číslo 5	52
8.3.6	Otázka číslo 6	53
8.3.7	Otázka číslo 7	54
8.3.8	Otázka číslo 8	55
8.3.9	Otázka číslo 9	56
8.4	Zhodnocení cílů dotazníkového šetření	57
	Závěr	58
	Seznam použitých zdrojů	60
	Seznam zkratk	62
	Seznam tabulek a grafů	63
	Přílohy	64

Úvod

Již v dobách prvních civilizací se lidská společnost potýkala s kriminalitou. Ruku v ruce se s vývojem lidské společnosti vyvíjí i kriminalita, která stále patří mezi nejzávažnější problémy naší společnosti. Ze všech druhů kriminality je nejvýznamnější a nejčastější právě majetková kriminalita, která je také tématem této bakalářské práce. Majetková kriminalita je v užším pojetí chápána jako majetková trestná činnost, kterou se práce především zabývá. Dané téma se zaměřuje na Jihočeský kraj.

Problémem dnešní společnosti je, že se majetková kriminalita bere jako běžná součást každodenního života. S majetkovou kriminalitou se všichni setkáváme, ať už ze své vlastní zkušenosti nebo z doslechu, například tisku, rádia i televize. V dnešní době se o majetkové kriminalitě mluví jako o kriminalitě páchané z blahobytu, jelikož je známo, že člověku nestačí zajištění jeho základních životních potřeb. Většina lidí totiž touží vlastnit celou řadu věcí, které k životu nutně nepotřebuje. Tak tomu ale nebylo vždy. V prvopočátcích existence majetkové kriminality docházelo k jejímu páchání z opačného důvodu, jednalo se o kriminalitu páchanou z nouze, kdy byli lidé nuceni páchat majetkovou kriminalitu, aby zajistili své základní životní potřeby, například krádeže jídla. Paradoxní je, že když lidé páchali majetkovou kriminalitu z nouze, tresty vyměřené za toto jednání byly velmi přísné a kruté, například useknutí ruky. Dnes, když majetková kriminalita není páchána z nouze a nedostatku, jsou tresty velmi mírné, což je dalším z problémů dnešní doby. Tresty ukládané pachatelům majetkové kriminality jsou velmi nízké a pro celou řadu pachatelů není trest dostatečně odrazujícím od páchání majetkové kriminality. Není tedy pochyb o tom, že vlivem stoupající ekonomické vyspělosti dochází také k nárůstu příležitostí k páchání majetkové kriminality.

Majetková kriminalita ale může mít i určitý přínos například ekonomický. Díky majetkové kriminalitě se rozvíjí bezpečnostní průmysl. Vznikají nové bezpečnostní systémy a zařízení, rozvíjí se pojišťovnictví a různé bezpečnostní služby.

Majetková kriminalita je vlastně takové nekonečné předhánění se pachatelů majetkové kriminality na jedné straně a vývojářů bezpečnostních systémů a zařízení na straně druhé.

1 Cíl a metodika bakalářské práce

Cílem bakalářské práce je vytvořit celistvý přehled majetkové kriminality, definovat její pojetí a předmět. Vedlejším cílem je popsat její fenomenologii, etiologii a vymezit kontrolu, zejména prevenci majetkové kriminality.

První kapitola bakalářské práce pojednává o kriminalitě obecně. V této kapitole je také vymezeno rozdělení kriminality ve vztahu k možnosti jejího poznání.

Ve druhé kapitole je vymezena majetková kriminalita ze dvou pohledů, z pohledu trestního práva a z pohledu správního práva. Trestněprávní pojetí majetkové kriminality vychází ze zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku. Správněprávní vymezení majetkové kriminality vychází ze zákona č. 250/2016 Sb., zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a ze zákona č. 251/2016 Sb., zákona o některých přestupcích.

Třetí kapitola je věnována vybraným majetkovým trestným činům. V této kapitole je významná část věnována krádežím, které bezpochyby tvoří nejčetnější část majetkové kriminality. Krádeže patří k nejstarším druhům kriminality, ze kterých se postupem času vyčlenily další trestné činy jako například podvod či zpronevěra, které jsou v práci také řešeny. Práce se dále zabývá trestným činem poškození cizí věci, podílnictví a legalizace výnosů z trestné činnosti (tzv. praní špinavých peněz).

Čtvrtá kapitola se zabývá fenomenologií majetkové kriminality, kde jsou popsány kriminální statistiky v České republice a jejich zkreslující faktory. Dále je popsán stav a struktura majetkové kriminality v Jihočeském kraji v roce 2018 a v neposlední řadě i dynamika majetkové kriminality za posledních pět let, tedy od roku 2014 do roku 2018.

Pátá kapitola je zaměřena na etiologii majetkové kriminality, tedy příčiny jejího vzniku, které lze nalézt už v historickém vývoji.

Šestá kapitola je věnována kontrole majetkové kriminality, a to zejména prevenci. Preventivní aktivity v této kapitole jsou charakterizovány podle okruhu adresátů a podle okruhového zaměření.

Ve výzkumné části jsou obsaženy výsledky dotazníkového šetření, kterého se zúčastnili příslušníci Policie České republiky. Cílem dotazníkového šetření bylo zjistit,

s jakými majetkovými trestnými činy se respondenti nejčastěji setkávají a dále jakými způsoby je možné, co nejúčinněji předejít, tím pádem i snížit páchaní majetkové kriminality na území Jihočeského kraje.

Bakalářská práce je vypracována především na základě dostupné odborné literatury, právních předpisů, policejních statistik a výsledků zjištěných dotazníkovým šetřením.

2 Kriminalita

Kriminalita neboli zločinnost je jedním z nejzávažnějších sociálně patologických jevů lidské společnosti. Lze rozlišovat dvojí pojetí kriminality: 1. užší – legální pojetí kriminality chápe kriminalitu jako souhrn jednání, která jsou trestním právem posuzována jako trestné činy, 2. širší – sociologické pojetí kriminality, toto pojetí je na trestním právu nezávislé, klade důraz především na úmyslné porušení trestně právních norem, do celkové kriminality zahrnuje i činy, jež jsou označeny jako latentní (skrytá) kriminalita a některé ze závažnějších sociálně patologických jevů.¹

Kriminalita má negativní vliv na normální vývoj společnosti, protože je pro ni společensky škodlivá. Kriminalita narušuje základní morální pravidla a mezilidské vztahy, způsobuje jak společnosti, tak i státu nemateriální i materiální škody, jednotlivé oběti jsou zasaženy fyzicky, psychicky a společensky, důsledkem kriminality je strach, nejistota a nedůvěra ve společnosti.

Kriminalita však může mít i určitý pozitivní přínos pro naši společnost, její potlačování vede k upevňování solidarity společnosti a k většímu dodržování společenských norem. Dále bývá zmiňován i určitý ekonomický prospěch jako například pojišťovnictví, rozvoj bezpečnostních služeb atd. ²

Kriminalitu ve vztahu k možnosti jejího poznání lze členit na:³

- zjevnou (registrovanou) - jde o kriminalitu, která vyšla najevo, o které se orgány činné v trestním řízení dověděly, je evidována v oficiálních statistikách,
- skrytou (latentní) – jde o kriminalitu, o které se orgány činné v trestním řízení nedověděly, tedy není uvedena v oficiálních statistikách.

Skrytá kriminalita se dále dělí na:

- černá čísla - jedná se o trestnou činnost, o které se orgány činné v trestním řízení nedověděly,

¹ ZOUBKOVÁ, I., et al. *Kriminologický slovník*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2011. s. 80-81. ISBN 978-80-7380-312-4.

² NOVOTNÝ, O., et al. *Kriminologie*. 2. přeprac. vyd. Praha : ASPI Publishing, 2004. s. 21-22. ISBN 80-7357-026-2.

³ SVATOŠ, R., *Kriminologie*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2012. s. 27. ISBN 978-80-7380-389-6.

- šedá čísla – jedná se o trestnou činnost, o které se orgány činné v trestním řízení dověděly, ale z nějakého důvodu, ať už úmyslně či omylem, se do statistik nedostala.
- skutečnou (celkovou) – jde o kriminalitu, kterou tvoří jak skrytá (latentní), tak zjevná (registrovaná) kriminalita.

3 Vymezení majetkové kriminality

S pojmem majetková kriminalita je možné se setkat ve dvou oblastech, v oblasti trestního práva, kdy se jedná o trestné činy a v oblasti správního práva, kdy se jedná o přestupky.

Majetková kriminalita společně s kriminalitou násilnou a kriminalitou mravnostní, je součástí kriminality obecné. Majetkové trestné činy jsou trvale nejpočetnějším druhem kriminality registrované v oficiálních statistikách jak v absolutních číslech, tak v podílu na celkové kriminalitě.⁴ Směřují proti vlastnickým vztahům fyzických nebo právnických osob, z historického hlediska patří k nejstarším druhům kriminality.⁵

3.1 Trestněprávní vymezení majetkové kriminality

Pojem trestný čin vychází ze zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku.⁶

Trestný čin je vymezen v trestním zákoníku v § 13⁷

(1) Trestným činem se rozumí *„protiprávní čin, který trestní zákon označuje za trestný a který vykazuje znaky uvedené v tomto zákoně.*

(2) *„K trestní odpovědnosti za trestný čin je třeba úmyslného zavinění, nestanoví-li trestní zákon výslovně, že postačí zavinění z nedbalosti.“*

Trestné činy jsou trestním zákoníkem rozlišovány na přečiny a zločiny, které vymezuje § 14 trestního zákoníku.⁸

- *„Přečiny jsou všechny nedbalostní trestné činy a ty úmyslné trestné činy, na něž trestní zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby do pěti let.“⁹*

⁴ GŘIVNA, T., et al. *Kriminologie*. 4. aktualiz. vyd. Praha : Wolters Kluwer, 2014, s. 262. ISBN 978-80-7478-614-3.

⁵ CHMELÍK, J., a kol. *Rukověť kriminalistiky*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2005, s. 354. ISBN 80-86898-36-9

⁶ ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb. trestní zákoník. In *Sbírka zákonů*. [online]. Česká republika. 2009, částka 11. [cit. 2019-04-16]. Dostupné z WWW: < <https://www.psp.cz/docs/laws/listina.html>>.

⁷ ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb. trestní zákoník. In *Sbírka zákonů*. [online]. Česká republika. 2009, částka 11. [cit. 2019-04-16]. Dostupné z WWW: < <https://www.psp.cz/docs/laws/listina.html>>.

⁸ ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb. trestní zákoník. In *Sbírka zákonů*. [online]. Česká republika. 2009, částka 11. [cit. 2019-04-16]. Dostupné z WWW: < <https://www.psp.cz/docs/laws/listina.html>>.

⁹ ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb. trestní zákoník. In *Sbírka zákonů*. [online]. Česká republika. 2009, částka 11. [cit. 2019-04-16]. Dostupné z WWW: < <https://www.psp.cz/docs/laws/listina.html>>.

- „Zločiny jsou všechny trestné činy, které nejsou podle trestního zákona přečiny; zvláště závažnými zločiny jsou ty úmyslné trestné činy, na něž trestní zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby nejméně deset let.“¹⁰

Trestné činy proti majetku jsou specifikovány v V. hlavě zvláštní části trestního zákoníku (§ 205 - § 232). Ustanovení vymezená v této hlavě zabezpečují rovnocennou trestněprávní ochranu všem druhům a formám vlastnictví. Primárním objektem těchto trestných činů je zejména vlastnictví (např. krádež podle § 205, zpronevěra podle § 206) a majetek jako celek (např. podvod podle § 209).¹¹

Patří sem i trestné činy, které ohrožují nehmotné statky, jako jsou osobní informace, autorská práva apod. (např. neoprávněný přístup k počítačovému systému a nosiči informací podle § 230 TZk). Další trestné činy, které směřují proti majetkovým zájmům, jsou uvedeny i v jiných hlavách trestního zákoníku (např. loupež podle § 173 TZk).¹²

Existuje nespočet trestných činů uvedených ve zvláštní části trestního zákoníku, kde je ochrana cizího majetku sekundárním objektem trestného činu (například výtržnictví podle § 358 TZk).¹³

Vlastnické právo (právo vlastnit majetek) je součástí Listiny základních lidských práv a svobod, kde je vymezeno v článku 11.

Listina základních lidských práv a svobod, článek 11:

„(1) Každý má právo vlastnit majetek. Vlastnické právo všech vlastníků má stejný zákonný obsah a ochranu. Dědění se zaručuje.

(2) Zákon stanoví, který majetek nezbytný k zabezpečování potřeb celé společnosti, rozvoje národního hospodářství a veřejného zájmu smí být jen ve vlastnictví státu, obce nebo určených právnických svobod; zákon může také stanovit, že

¹⁰ ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb. trestní zákoník. In *Sbírka zákonů*. [online]. Česká republika. 2009, částka 11. [cit. 2019-04-16]. Dostupné z WWW: < <https://www.psp.cz/docs/laws/listina.html> >.

¹¹ VÁLKOVÁ, H., KUČHTA, J. *Základy kriminologie a trestní politiky*. 2. vyd. Praha : C.H. Beck, 2012. s. 439. ISBN 978-80-7400-429-2.

¹² ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb. trestní zákoník. In *Sbírka zákonů*. [online]. Česká republika. 2009, částka 11. [cit. 2019-04-16]. Dostupné z WWW: < <https://www.psp.cz/docs/laws/listina.html> >.

¹³ JELÍNEK, J., a kol. *Trestní právo hmotné: obecná část a zvláštní část*. 4. vyd. Praha : Leges, 2014, s. 643-645. ISBN 978-80-7502-044-4.

určité věci mohou být pouze ve vlastnictví občanů nebo právnických osob se sídlem v České a Slovenské Federativní Republice.

(3) Vlastnictví zavazuje. Nesmí být zneužito na újmu práv druhých anebo v rozporu se zákonem chráněnými obecnými zájmy. Jeho výkon nesmí poškozovat lidské zdraví, přírodu a životní prostředí nad míru stanovenou zákonem.

(4) Vyvlastnění nebo nucené omezení vlastnického práva je možné ve veřejném zájmu, a to na základě zákona a za náhradu.

*(5) Daně a poplatky lze ukládat jen na základě zákona.*¹⁴

Pojmem majetek se rozumí soubor všech majetkových hodnot, tj. věcí, ale i různá majetková práva jako jsou například pohledávky ze závazkových právních vztahů nebo ze zákona, obchodní podíly v obchodních společnostech a družstvech, majetková práva autorů atd., dále peníze ocenitelné jiné hodnoty.¹⁵

Ve většině případů majetkové kriminality je předmětem útoku věc, která je vymezena v § 134 TZk. Věcí se mimo jiné rozumí i ovladatelná přírodní síla, toto ustanovení se pak dále vztahuje i na *živá zvířata a zpracované oddělené části lidského těla, nevyplývá-li z jednotlivých ustanovení trestního zákona jinak*.¹⁶ Trestní zákon nerozlišuje věci na movité a nemovité, ale povaha některých trestných činů umožňuje útok pouze na věci movité (např. krádež).¹⁷ Předmětem útoku bývá především věc cizí, ale i vlastní, např. v ustanovení o zneužívání vlastnictví podle § 229 TZk.¹⁸

Zneužívání vlastnictví (§ 229 TZk)

*„Kdo poškodí důležitý zájem kulturní, vědecký, na ochraně přírody, krajiny nebo životního prostředí, chráněný jiným právním předpisem, tím, že zničí, poškodí, učiní neupotřebitelnou nebo zašantročí **vlastní věc** vyšší hodnoty, která požívá ochrany podle*

¹⁴ ČESKO. Zákon č. 2/1993 Sb. Listina základních práv a svobod. In Sbíрка zákonů. [online]. Česká republika. 1992, částka 1. [cit. 2019-04-16]. Dostupné z WWW: <<https://zakonyprolidi.cz/cs/1993-2>>.

¹⁵ JELÍNEK, J., a kol. Trestní právo hmotné: obecná část a zvláštní část. 4. vyd. Praha : Leges, 2014, s. 643-645. ISBN 978-80-7502-044-4.

¹⁶ ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb. trestní zákoník. In Sbíрка zákonů. [online]. Česká republika. 2009, částka 11. [cit. 2019-04-16]. Dostupné z WWW: <<https://www.psp.cz/docs/laws/listina.html>>.

¹⁷ JELÍNEK, J., a kol. Trestní právo hmotné: obecná část a zvláštní část. 4. vyd. Praha : Leges, 2014, s. 643-645. ISBN 978-80-7502-044-4.

¹⁸ JELÍNEK, J., a kol. Trestní právo hmotné: obecná část a zvláštní část. 4. vyd. Praha : Leges, 2014, s. 643-645. ISBN 978-80-7502-044-4.

*jiného právního předpisu, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci.*¹⁹

Majetkové trestné činy můžeme rozdělit do čtyř skupin:²⁰

- *TČ se zjištnou pohnutkou:*
 - *krádež dle § 205 TZk,*
 - *zpronevěra dle § 206 TZk,*
 - *podvod dle § 209 TZk,*
 - *lichva dle § 218 TZk,*
 - *další,*
- *TČ s poškozovacím jednáním:*
 - *porušování povinnosti při správě cizího majetku podle § 220-221 TZk,*
 - *poškození věřitele dle § 222 TZk,*
 - *poškození cizí věci dle § 228 TZk,*
 - *zneužívání vlastnictví dle § 229 TZk,*
- *TČ páchané jinou osobou:*
 - *podílnictví dle § 214-215 TZk*
- *TČ legalizace výnosů z trestné činnosti, tzv. praní špinavých peněz:*
 - *legalizace výnosů z trestné činnosti dle § 216 TZk.*

Stanovení výše škody je důležité při právní kvalifikaci některých protiprávních jednání, zejména těch majetkových. Výše škody je potřebná také pro určení, zda se

¹⁹ ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb. trestní zákoník. In *Sbírka zákonů*. [online]. Česká republika. 2009, částka 11. [cit. 2019-04-16]. Dostupné z WWW: <<https://www.psp.cz/docs/laws/listina.html>>.

²⁰ SVATOŠ, R., *Kriminologie*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2012. s. 154-155. ISBN 978-80-7380-389-6.

jedná o trestný čin, nebo přestupek, dle výše škody se také určuje trestní sazba a promlčecí doby.²¹

Stanovení výše škody (§ 137 TZk)

„Při stanovení výše škody se vychází z ceny, za kterou se věc, která byla předmětem útoku, v době a v místě činu obvykle prodává. Nelze-li takto výši škody zjistit, vychází se z účelně vynaložených nákladů na obstarání stejné věci nebo obdobné věci nebo uvedení věci v předešlý stav.“²²

Rozdělení škod (podle § 138 TZk):²³

- škoda nikoli nepatrná – škoda dosahující částky nejméně 5 000 Kč
- škoda nikoli malá - škoda dosahující částky nejméně 25 000 Kč
- větší škoda – škoda dosahující částky nejméně 50 000 Kč
- značná škoda – škoda dosahující částky nejméně 500 000 Kč
- škoda velkého rozsahu - škoda dosahující částky nejméně 5 000 000 Kč

Pachatelem trestných činů proti majetku může být většinou kdokoli, ale někdy je vyžadován speciální subjekt (např. zpronevěra podle § 206 TZk).²⁴

Zpronevěra (§ 206 TZk)

„Kdo si přisvojí cizí věc, která mu byla svěřena, a způsobí tak na cizím majetku škodu nikoli nepatrnou, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci.“²⁵

Na trestní odpovědnost a trestnost účastenství se uplatní ustanovení o trestní odpovědnosti a trestnosti pachatele, jestliže trestní zákon nestanoví jinak.²⁶

²¹ JELÍNEK, J., a kol. *Trestní právo hmotné: obecná část a zvláštní část*. 4. vyd. Praha : Leges, 2014, s. 643-645. ISBN 978-80-7502-044-4.

²² ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb. trestní zákoník. In *Sbírka zákonů*. [online]. Česká republika. 2009, částka 11. [cit. 2019-04-16]. Dostupné z WWW: < <https://www.psp.cz/docs/laws/listina.html>>.

²³ JELÍNEK, J., a kol. *Trestní právo hmotné: obecná část a zvláštní část*. 4. vyd. Praha : Leges, 2014, s. 643-645. ISBN 978-80-7502-044-4.

²⁴ JELÍNEK, J., a kol. *Trestní právo hmotné: obecná část a zvláštní část*. 4. vyd. Praha : Leges, 2014, s. 643-645. ISBN 978-80-7502-044-4.

²⁵ ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb. trestní zákoník. In *Sbírka zákonů*. [online]. Česká republika. 2009, částka 11. [cit. 2019-04-16]. Dostupné z WWW: < <https://www.psp.cz/docs/laws/listina.html>>.

Subjektivní stránka trestného činu zpravidla vyžaduje úmyslné jednání (např. krádež § 205 TZk), ale u některých trestných činů je odpovědnost omezena na nedbalost (např. legalizace výnosů z trestné činnosti z nedbalosti podle § 217 TZk) nebo hrubou nedbalost (např. porušení povinnosti při správě cizího majetku podle § 221 TZk).²⁷

Vývojovými stádii trestného činu jsou pokus, příprava a dokonaný trestný čin. Pokus je vždy trestný u úmyslných trestných činů. Příprava je trestná jen u zvlášť závažných zločinů, pokud tak trestní zákoník u příslušného trestného činu výslovně stanoví.²⁸

Trestné činy projednávají a řeší orgány činné v trestním řízení, kterými jsou Policie České republiky, státní zastupitelství a soudy, které za trestné činy trestají.²⁹

3.2 Správněprávní vymezení majetkové kriminality

Z hlediska správněprávního pojetí majetkové kriminality se jedná o přestupky, které vychází ze zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich č. 250/2016 Sb. a ze zákona o některých přestupcích č. 251/2016 Sb., kde jsou vymezeny přestupky proti majetku.^{30 31}

Přestupek podle § 5 TZk

Přestupkem se rozumí „společensky škodlivý protiprávní čin, který je v zákoně za přestupek výslovně označen a který vykazuje znaky stanovené zákonem, nejde-li o trestný čin.“³²

²⁶ ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb. trestní zákoník. In *Sbírka zákonů*. [online]. Česká republika. 2009, částka 11. [cit. 2019-04-16]. Dostupné z WWW: < <https://www.psp.cz/docs/laws/listina.html>>.

²⁷ JELÍNEK, J., a kol. *Trestní právo hmotné: obecná část a zvláštní část*. 4. vyd. Praha : Leges, 2014, s. 643-645. ISBN 978-80-7502-044-4.

²⁸ ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb. trestní zákoník. In *Sbírka zákonů*. [online]. Česká republika. 2009, částka 11. [cit. 2019-03-18]. Dostupné z WWW: < <https://www.psp.cz/docs/laws/listina.html>>.

²⁹ ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb. trestní zákoník. In *Sbírka zákonů*. [online]. Česká republika. 2009, částka 11. [cit. 2019-04-16]. Dostupné z WWW: < <https://www.psp.cz/docs/laws/listina.html>>.

³⁰ ČESKO. Zákon č. 250/2016 Sb. o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. In *Sbírka zákonů*. [online]. Česká republika. 2016, částka 98/2016. [cit. 2019-04-16]. Dostupné z WWW: < <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2016-250>>.

³¹ ČESKO. Zákon č. 251/2016 Sb. o některých přestupcích. In *Sbírka zákonů*. [online]. Česká republika. 2016, částka 98/2016. [cit. 2019-04-16]. Dostupné z WWW: < <https://zakonyprolidi.cz/cs/2016-251>>.

³² ČESKO. Zákon č. 250/2016 Sb. o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. In *Sbírka zákonů*. [online]. Česká republika. 2016, částka 98. [cit. 2019-04-16]. Dostupné z WWW: < <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2016-250>>.

Přestupek se zakládá na materiálně-formálním pojetí, aby určité jednání mohlo být označeno jako přestupek, musí být naplněny tyto znaky:³³

- protiprávnost- jednání musí být v rozporu s právním předpisem v rámci právního řádu,
- společenská škodlivost- je materiálním znakem, umožňuje řešit případy bagatelního jednání, musí se projevit nejen při stanovení výše správního trestu, ale také při posuzování trestnosti protiprávního jednání. Jestliže materiální znak chybí, nemůže se jednat o přestupek.
- výslovné označení v zákoně jako přestupek- je formálním znakem, *na základě přechodného ustanovení v § 112 odst. 1 se za přestupek považují i dosavadní jiné správní delikty, u nichž formální označení „přestupek“ absentuje*
- naplnění znaků, které zákon stanovuje- *čin musí vykazovat obecné znaky přestupku (např. věk a přičetnost, je-li pachatelem fyzická osoba), jakož i znaky stanovené zvláštním zákonem upravujícím konkrétní skutkovou podstatu přestupku*
- nesmí se jednat o trestný čin- *pokud čin naplňuje znaky trestného činu, které se překrývají se znaky přestupku, posuzuje se jako trestný čin.*

K odpovědnosti fyzické osoby za přestupek je vyžadováno zavinění. Postačí zavinění z nedbalosti, pokud zákon výslovně nestanoví, že je třeba úmyslného zavinění.³⁴

³³ Ministerstvo vnitra České republiky. Průvodce zákonem č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. 2. doplněná verze. Aktual. ke dni 19. ledna 2018. [online]. s. 12 - 13. Dostupné z WWW: <file:///C:/Users/MK/Downloads/Průvodce_zákonem_c_250-2016_Sb_o_odpovednosti_za_prestupky_-_doplnena_verze%20(1).pdf>

³⁴ ČESKO. Zákon č. 250/2016 Sb. o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. In *Sbírka zákonů*. [online]. Česká republika. 2016, částka 98. [cit. 2019-04-16]. Dostupné z WWW: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2016-250>.

Přestupky proti majetku § 8

1) Fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že úmyslně

a) způsobí škodu na cizím majetku

1. krádeží,

2. zpronevěrou,

3. podvodem, nebo

4. zničením nebo poškozením věci z takového majetku;

pokus tohoto přestupku je trestný,

b) neoprávněně užívá cizí majetek,

c) přisvojí si cizí věc nálezem nebo jinak bez přivolení oprávněné osoby, nebo

d) ukryje, užívá nebo na sebe anebo na jiného převede věc, která byla získána přestupkem spáchaným jinou osobou, nebo to, co za takovou věc bylo opatřeno.

(2) Právnická nebo podnikající fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že

a) způsobí škodu na cizím majetku

1. krádeží,

2. zpronevěrou,

3. podvodem, nebo

4. zničením nebo poškozením věci z takového majetku;

pokus tohoto přestupku je trestný,

b) neoprávněně užívá cizí majetek,

c) přisvojí si cizí věc nálezem nebo jinak bez přivolení oprávněné osoby, nebo

d) ukryje, užívá nebo na sebe anebo na jiného převede věc, která byla získána přestupkem spáchaným jinou osobou, nebo to, co za takovou věc bylo opatřeno.

(3) *Přestupku podle odstavce 1 písm. a) se dopustí též organizátor, návodce nebo pomocník.*

(4) *Za přestupek podle odstavců 1 až 3 lze uložit pokutu do 50000 Kč.*

(5) *Je-li přestupek podle odstavců 1 až 3 spáchán opakovaně po nabytí právní moci rozhodnutí o přestupku podle stejného odstavce, uloží se pokuta do 70000 Kč.*

(6) *Za přestupek podle odstavce 1 nebo 3 lze uložit omezující opatření.*

(7) *Řízení o přestupku podle odstavce 1 nebo 3 spáchaném mezi osobami blízkými lze zahájit a v již zahájeném řízení pokračovat pouze se souhlasem osoby přímo postižené spáchaním přestupku.³⁵*

Pachatelem přestupku může být fyzická osoba, právnická osoba nebo podnikající fyzická osoba. Účastenství u přestupků proti majetku je trestné pokud se přestupku dopustí fyzická osoba, která „úmyslně způsobí škodu na cizím majetku krádeží, zpronevěrou, podvodem, nebo zničením nebo poškozením věci z takového majetku“.³⁶

Vývojovými stádii u přestupku jsou pokus, příprava a dokonaný přestupek. Pokus přestupku je trestný pouze pokud se ho dopustí fyzická osoba, právnická osoba nebo podnikající fyzická osoba *tím, že úmyslně způsobí škodu na cizím majetku krádeží, zpronevěrou, podvodem, nebo zničením nebo poškozením věci z takového majetku.*³⁷ Příprava u přestupků trestná není.³⁸

Přestupky projednávají a řeší orgány činné ve správním řízení, kterými jsou Policie České republiky, obce a jiné správní orgány, které mají působnost v daném

³⁵ ČESKO. Zákon č. 251/2016 Sb. o některých přestupcích. In *Sbírka zákonů*. [online]. Česká republika. 2016, částka 98/2016. [cit. 2019-04-16]. Dostupné z WWW: < <https://zakonyprolidi.cz/cs/2016-251>>.

³⁶ ČESKO. Zákon č. 251/2016 Sb. o některých přestupcích. In *Sbírka zákonů*. [online]. Česká republika. 2016, částka 98/2016. [cit. 2019-04-16]. Dostupné z WWW: < <https://zakonyprolidi.cz/cs/2016-251>>.

³⁷ ČESKO. Zákon č. 251/2016 Sb. o některých přestupcích. In *Sbírka zákonů*. [online]. Česká republika. 2016, částka 98/2016. [cit. 2019-04-16]. Dostupné z WWW: < <https://zakonyprolidi.cz/cs/2016-251>>.

³⁸ ČESKO. Zákon č. 250/2016 Sb. o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. In *Sbírka zákonů*. [online]. Česká republika. 2016, částka 98. [cit. 2019-04-16]. Dostupné z WWW: < <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2016-250>>.

okruhu státní správy. Za přestupky trestají správní orgány například přestupkové komise, zřízené k projednávání přestupků.³⁹

3.2.1 Přestupek krádež

Aby byla krádež přestupkem, musí způsobená škoda dosahovat částky do 4 999 Kč. V tomto případě se pak nejedná o trestný čin, ale pouze přestupek. Pokud ovšem pachatel spáchá čin vloupáním, bezprostředně po činu se pokusí uchovat si věc násilím nebo pohrůžkou bezprostředního násilí, čin spáchá na věci, kterou má jiný na sobě nebo při sobě, čin spáchá na území, na němž je prováděna nebo byla provedena evakuace osob nebo pokud byl za takový čin v posledních třech letech odsouzen nebo potrestán, nemůže se nikdy jednat pouze o přestupek. Takové jednání je vždy trestným činem.⁴⁰

³⁹ ČESKO. Zákon č. 251/2016 Sb. o některých přestupcích. In *Sbírka zákonů*. [online]. Česká republika. 2016, částka 98/2016. [cit. 2019-04-16]. Dostupné z WWW: < <https://zakonyprolidi.cz/cs/2016-251>>.

⁴⁰ ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb. trestní zákoník. In *Sbírka zákonů*. [online]. Česká republika. 2009, částka 11. [cit. 2019-04-16]. Dostupné z WWW: < <https://www.psp.cz/docs/laws/listina.html>>.

4 Vybrané majetkové trestné činy

4.1 Krádeže

Trestného činu krádeže se dopustí ten, *kdo si přisvojí cizí věc tím, že se jí zmocní, a způsobí tak na cizím majetku škodu nikoliv nepatrnou, čin spáchá vloupáním, bezprostředně po činu se pokusí uchovat si věc násilím nebo pohrůžkou bezprostředního násilí, čin spáchá na věci, kterou má jiný na sobě nebo při sobě, nebo čin spáchá na území, na němž je prováděna nebo byla provedena evakuace osob.*⁴¹

Pro krádeže je charakteristický společný znak přisvojení si (zmocnění se) cizí věci, se kterou je pak nakládáno jako s věcí vlastní. Za „cizí věc“ jsou považovány jakékoli cizí věci, které nejsou ve vlastnictví pachatele, který nemá oprávnění tyto věci užívat nebo s nimi jakkoli nakládat. Mezi cizí věci je možné řadit jak věci nemovité (např. pozemky, stavby), tak věci movité (např. věci osobní nebo domácí spotřeby, peníze, šperky), dále také věci listinné povahy, jejichž hodnotou je tzv. „know how“ nebo také věci nehmotné povahy (např. bez povolení odebíraná elektrická energie), tyto věci lze zjistit a změřit. Společným znakem věcí nemovitých i movitých je hodnota, kterou lze finančně vyčíslit. Dalším znakem vystihujícím krádež je aktivní jednání pachatele, kdy pachatel sám nebo s pomocí jiné osoby vytváří podmínky pro kriminální jednání a sám nebo za pomoci jiné osoby také koná. Pachatel se dopouští krádeže jednáním, opomenutí není pro krádež typické.⁴²

Krádeže podle způsobu páchaní lze dělit na dvě základní skupiny:⁴³

Krádeže prosté

Krádeže prosté se vyznačují svou jednoduchostí a primitivností provedení, kdy se zpravidla pachatel pokouší odcizit věc volně přístupnou, tedy nemusí překonávat téměř žádné překážky, často také pachatel využívá své šance ke spáchání. Dalším typickým znakem je spontánnost a nepřipravenost pachatele ke spáchání.

Členění krádeží prostých:⁴⁴

⁴¹ ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb. trestní zákoník. In *Sbírka zákonů*. [online]. Česká republika. 2009, částka 11. [cit. 2019-04-16]. Dostupné z WWW: <<https://www.psp.cz/docs/laws/listina.html>>.

⁴² CHMELÍK, J., a kol. *Rukověť kriminalistiky*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2005, s. 356-357. ISBN 80-86898-36-9.

⁴³ CHMELÍK, J., a kol. *Rukověť kriminalistiky*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2005, s. 357-361. ISBN 80-86898-36-9.

Policejní statistiky člení krádeže prosté na kapesní krádeže, krádeže při pohlavním styku, krádeže jiné na osobách, krádeže mezi zaměstnanci na pracovišti, krádeže dvoustopých motorových vozidel, krádeže jednostopých motorových vozidel, krádeže věcí z automobilů, krádeže součástí motorových vozidel, krádeže jízdních kol, krádeže domácího zvířectva, krádeže v bytech, krádeže věcí na nádraží, krádeže věcí během jízdy v dopravním prostředku, krádeže v objektech se starožitnostmi a uměleckými předměty, krádeže v jiných objektech a krádeže ostatní.

Mezi krádeže prosté charakteristické svou závažností, patří krádeže motorových vozidel a krádeže v objektech se starožitnostmi a uměleckými předměty, díky vysokým škodám, které jsou způsobeny jejich odcizením. V obou těchto skutcích je charakteristickým prvkem organizovanost pachatelů.⁴⁵

Krádeže kapesní

Kapesní krádeže mezi krádežemi mají zvláštní postavení, neboť k jejich provedení je zapotřebí zvláštních fyzických nebo psychických schopností např. zručnost, jemnost hmatu, odvaha. Pachateli bývají jak muži, tak ženy různého věku. Jedná se o tzv. kapsáře- recidivisty, kteří jsou specialisty nebo o příležitostné zloděje, především děti a mladiství. Kapsáři- recidivisté jsou zkušenými pachateli, protože kapsářství je většinou jejich hlavním druhem obživy. Nejprve se soustředí na „vytipování“ své oběti a místa, kde dochází ke shromažďování většího počtu osob např. poutě, slavnosti, dopravní prostředky, místa před nádražními pokladnami atd. Vyhledávají situace, kdy jejich oběť nedává pozor a soustředí se na nějaký jev, například na výběr zboží v obchodě nebo nástup do autobusu nebo na situace, které si sami, případně se svým společníkem přizpůsobí tak, aby byly pro spáchání krádeže maximálně vyhovující, například úmyslné vyvolání tlačení nebo hádky, kdy je pozornost nejvíce soustředěna na společníka, který umožní kapsáři snadné provedení krádeže. Často je také společník využíván jako „zed“, kdy svým tělem zakrývá jednání kapsáře. Krádeže jsou pak prováděny holou, tedy nekrytou rukou nebo rukou zakrytou nějakým předmětem např. novinami nebo kloboukem, kdy kapsář zakrývá nejen svou ruku, ale i místo, ze kterého se snaží věc odcizit.⁴⁶

⁴⁴ SVATOŠ, Roman. *Kriminologie*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2012. s. 160. ISBN 978-80-7380-389-6.

⁴⁵ SVATOŠ, Roman. *Kriminologie*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2012. s. 160. ISBN 978-80-7380-389-6.

⁴⁶ CHMELÍK, J., a kol. *Rukověť kriminalistiky*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2005, s. 363-364. ISBN 80-86898-36-9.

Krádeže motorových vozidel

Krádeže motorových vozidel jsou prováděny velmi rozmanitými způsoby, za použití hrubého násilí až po nejdokonalejší a nejnovější způsoby, které vedou k překonání zabezpečení vozidla. Předmětem útoku pachatele jsou vždy motorová vozidla, jednání pachatele vždy směřuje ke zmocnění se vozu za účelem jeho užívání, zpeněžení nebo získání jiné výhody, především materiální.⁴⁷

Podle náročnosti způsobu páchaní je možné krádeže motorových vozidel rozdělit na krádeže jednoduché a krádeže kvalifikované, patří tedy do obou skupin, mezi jednoduché patří hlavně krádeže starších motorových vozidel, která nejsou od výrobce vybavena nejnovějšími technologiemi, které by dokázaly vozidlo zabezpečit a „ochránit“ před zloději, v tomto případě je většinou použito hrubého násilí např. rozbítí okna. Krádeže kvalifikované vyžadují od pachatelů určitou připravenost, od které se odvíjí stupeň a úroveň spáchání.⁴⁸

Podle stupně připravenosti krádeže rozdělujeme krádeže motorových vozidel na připravované a nahodilé. Připravované krádeže páchají většinou organizované skupiny osob, kdy tipují vozidlo podle toho, o který typ vozidla je v zahraničí zájem, kam jsou vyvážena nebo také podle konkrétní značky, modelu a barvy, o kterou je zájem, většinou se totiž jedná o předem domluvené krádeže na objednávku. Mezi nahodilé krádeže motorových vozidel jsou řazeny ty, kterých se pachatelé dopouštějí bezprostředně po svém rozhodnutí skutek spáchat, jedná se hlavně o jednoduché krádeže. Předmětem útoku jsou motorová vozidla, která nejsou od výrobce vysoce zabezpečena.⁴⁹

Krádeže kvalifikované

Krádeže kvalifikované se vyznačují vysokou připraveností pachatelů na spáchání, organizovaností, překonání překážek chránících objekt inteligentním systémem. Patří sem krádeže vloupáním, již zmíněné krádeže motorových vozidel a uměleckých předmětů, u kterých je předem vyřízen odbyt odcizených věcí, krycích dokladů atp., dále organizované majetkové trestné činy s vysokou provázaností mezi

⁴⁷ CHMELÍK, J., a kol. *Rukověť kriminalistiky*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2005, s. 367. ISBN 80-86898-36-9.

⁴⁸ CHMELÍK, J., a kol. *Rukověť kriminalistiky*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2005, s. 367. ISBN 80-86898-36-9.

⁴⁹ CHMELÍK, J., a kol. *Rukověť kriminalistiky*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2005, s. 368-369. ISBN 80-86898-36-9.

jednotlivými členy skupiny, od přípravy činu až po odcizení věci a v neposlední řadě krádeže spáchané za vysoké odbornosti, zručnosti a znalostí.⁵⁰

Krádeže vloupáním

Krádeže vloupáním jsou speciálním typem krádeží, díky mnohým překážkám, kterým musí pachatel čelit před samotným vniknutím do objektu. Tímto se také od ostatních druhů krádeží liší. K překonávání překážek si pachatelé často vyrábějí různé nástroje nebo využívají předměty, které se nachází poblíž místa trestného činu.⁵¹

Častými pachateli těchto krádeží bývají věkově mladší pachatelé, kteří snadněji překonávají překážky a nechybí jim odvaha. Typickým znakem věkově mladších pachatelů je nedokonalý způsob provedení, většinou za použití hrubé síly, nepromyšleného jednání a bez důkladné přípravy.⁵²

Opačným typem jsou pachatelé, kteří mají bohaté zločinecké zkušenosti, které se odráží na celém průběhu spáchaného činu. Jejich jednání spočívá v důkladné promyšlenosti vytipováním vhodných objektů, připravenosti vniknout do objektu za pomoci různých nástrojů (mnohdy speciálních), přípravě únikové cesty, zajišťování se na místě činu, odstraňování nebo zahlazování stop a v odcizování takových věcí, podle kterých lze pachatele těžko usvědčit. Tito pachatelé si často zajišťují falešná alibi a různými dalšími způsoby se co nejvíce snaží ztížit objasnění případu.⁵³

Pachatelé vloupání se soustředí zejména na nejméně zabezpečená místa objektů, také si volí vhodné místo, dobu a způsob spáchání trestného činu tak, aby byla co nejmenší pravděpodobnost, že budou viděni, slyšeni nebo dokonce vyrušeni. Do objektů pachatelé často vnikají ze zadní nebo boční strany, nezajištěnými dveřmi nebo okny, většinou stříhají, řežou nebo ukrucují visací zámky a petlice, roztahují mříže, odvrátávají, vyřezávají nebo vyrážejí dveřní výplně, násilím poškozují zámkové mechanismy, zámky odemykají pomocí paklíčů nebo nalezených klíčů.⁵⁴

Nemalá část pachatelů využívá k vniknutí do objektu běžné nástroje, kterými jsou například šroubováky, pilky na železo, kleště, vrtačky sekery atp. Zkušenější pachatelé si některé nástroje sami vyrábí nebo si je nechávají vyrábět pro snadnější

⁵⁰ CHMELÍK, J., a kol. *Rukověť kriminalistiky*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2005, s. 357. ISBN 80-86898-36-9.

⁵¹ CHMELÍK, J., a kol. *Rukověť kriminalistiky*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2005, s. 358. ISBN 80-86898-36-9.

⁵² CHMELÍK, J., a kol. *Rukověť kriminalistiky*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2005, s. 358. ISBN 80-86898-36-9.

⁵³ CHMELÍK, J., a kol. *Rukověť kriminalistiky*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2005, s. 358. ISBN 80-86898-36-9.

⁵⁴ CHMELÍK, J., a kol. *Rukověť kriminalistiky*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2005, s. 358. ISBN 80-86898-36-9.

vniknutí do objektu. Jedná se např. o různé paklíče, rozlamovače bezpečnostních vložek, speciální páčidla apod.⁵⁵

Pachatel se při tipování vhodného objektu zaměřuje na polohu objektu, poschodí, příchodovou a odchodovou cestu, jakým způsobem je objekt zajištěn, jak do něho vniknout, zda je objekt obydlen, střežen a osvětlen a zda se v objektu nachází věci, o které má pachatel zájem. Vhodný objekt většinou tipuje pachatel osobně nebo může využít okolností, kdy do objektu dochází (např. služebně). Pachatelé své ilegální jednání často maskují za pomoci svých společníků, kteří plní funkci dozorců, dávají tak pozor, aby nebyli na místě činu přistiženi, v případě vyrušení mohou včas varovat své spolupachatele a utéct únikovou cestou.⁵⁶

Členění krádeží vloupáním:⁵⁷

Policejní statistiky člení krádeže vloupáním na krádeže vloupáním do obchodů, krádeže vloupáním do výkladních skříní, krádeže vloupáním do restaurací a hostinců, krádeže vloupáním do ubytovacích objektů, krádeže vloupáním do kiosků, krádeže vloupáním do stravovacích zařízení, krádeže vloupáním do objektů státních uměleckých předmětů, krádeže vloupáním do kulturních objektů, krádeže vloupáním do pokladen a pancéřových skříní, krádeže vloupáním do výpočetních středisek, krádeže vloupáním do škol, krádeže vloupáním do bytů, krádeže vloupáním do víkendových chat soukromých osob, krádeže vloupáním do rodinných domů, krádeže vloupáním do ostatních objektů.

4.2 Neoprávněné užívání cizí věci

Tohoto trestného činu se dopustí ten „*kdo se zmocní cizí věci nikoli malé hodnoty nebo motorového vozidla v úmyslu je přechodně užívat, nebo kdo na cizím majetku způsobí škodu nikoli malou tím, že neoprávněně takové věci, které mu byly svěřeny, přechodně užívá...*“.⁵⁸

Jednání neoprávněného užívání cizí věci nesměřuje k trvalému užívání věci, ale pouze k jejímu dočasnému užívání. Zatímco v případě krádeže má pachatel úmysl věc si přisvojit trvale, u trestného činu neoprávněného užívání cizí věci má pachatel v úmyslu

⁵⁵ CHMELÍK, J., a kol. *Rukověť kriminalistiky*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2005, s. 359. ISBN 80-86898-36-9.

⁵⁶ CHMELÍK, J., a kol. *Rukověť kriminalistiky*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2005, s. 359. ISBN 80-86898-36-9.

⁵⁷ SVATOŠ, R., *Kriminologie*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2012. s. 165. ISBN 978-80-7380-389-6.

⁵⁸ ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb. trestní zákoník. In *Sbírka zákonů*. [online]. Česká republika. 2009, částka 11. [cit. 2019-04-16]. Dostupné z WWW: <<https://www.psp.cz/docs/laws/listina.html>>.

přisvojenou věc užívat pouze dočasně, což je základním rozdílem mezi trestným činem krádeže a trestným činem neoprávněného užívání cizí věci.⁵⁹

Nejčastějším případem trestného činu neoprávněného užívání cizí věci bývá zmocnění se cizího motorového vozidla.⁶⁰

Pachatel se trestného činu neoprávněného užívání cizí věci může dopustit jednak na motorovém vozidle, ale také na jakékoli cizí věci nikoli malé hodnoty.⁶¹

Z hlediska objektivní stránky může pachatel tento trestný čin spáchat dvěma způsoby, a to tím, že se zmocní cizí věci nikoli malé hodnoty nebo motorového vozidla s úmyslem je přechodně užívat, anebo tím, že způsobí škodu nikoli malou na cizím majetku, ke které došlo neoprávněným přechodným užíváním svěřených cizích věcí. První způsob jednání odpovídá krádeži a druhý zpronevěře.⁶²

4.3 Zpronevěra

Pro zpronevěru je typickým znakem přisvojení si cizí věci, která je pachateli svěřena. Věc je svěřena pouze tehdy, je-li odevzdána do výlučné faktické moci, tedy do držení nebo správy jiného. Zpravidla je věc takto odevzdána za účelem, aby s ní pachatel nějakým konkrétním způsobem disponoval. Svěřitelem nemusí vždy být vlastník. Svěřenou věcí může být i výtěžek, který byl za svěřenou věc získán pachatelem na základě úmluvy mezi ním a pachatelem. Svěření věci často v praxi probíhá formou písemné smlouvy nebo prostým předáním věci. Svěřenými věcmi často bývají peníze, které má posel doručit, peněžní záloha na základě smlouvy o obstarání věci, motorové vozidlo dané do opravy atd. Jako zpronevěra se označuje každá dispozice s věcí, jež má trvale vyloučit dosavadního vlastníka z dispozice s věcí, například prodej, darování, zpracování atd. Zpronevěra se liší od krádeže tím, že pachatel se věci nezmocňuje, ale už před přisvojením ji má ve své moci, tedy s ní může nějakým způsobem disponovat. Od podvodu se zpronevěra odlišuje tím, že pachatel zpronevěry získá faktickou moc nad věcí bez toho, aby někoho uvedl v omyl, využil

⁵⁹ JELÍNEK, J., a kol. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 3. přeprac. a aktual. vyd. Praha : Leges, 2008, s. 738-739. ISBN 978-807201-696-9.

⁶⁰ JELÍNEK, J., a kol. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 3. přeprac. a aktual. vyd. Praha : Leges, 2008, s. 738-739. ISBN 978-807201-696-9.

⁶¹ JELÍNEK, J., a kol. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 3. přeprac. a aktual. vyd. Praha : Leges, 2008, s. 738-739. ISBN 978-807201-696-9.

⁶² JELÍNEK, J., a kol. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 3. přeprac. a aktual. vyd. Praha : Leges, 2008, s. 738-739. ISBN 978-807201-696-9.

něčího omylu nebo zamlčel podstatné zkušenosti. Aby byla zpronevěra trestným činem, musí být způsobena alespoň škoda nikoli nepatrná.⁶³

4.4 Podvod

Trestný čin podvodu spáchá ten, kdo sebe nebo někoho jiného obohatí tím, že někoho uvede v omyl, že něčího omylu využije nebo někomu zamlčí podstatné skutečnosti. Podvod je trestným činem tehdy, jestliže oklamaná osoba provede majetkovou dispozici a touto dispozicí vznikne na cizím majetku škoda nikoli nepatrná. Omylem se rozumí rozpor mezi představou a skutečností, kdy pachatel předstírá okolnosti, které nejsou v souladu se skutečným stavem věci, například účtování soukromých telefonních hovorů zaměstnavateli jako služebních hovorů.⁶⁴

4.5 Poškození cizí věci

Trestný čin poškození cizí věci spáchá ten, kdo zničí, poškodí nebo učiní věc neupotřebitelnou. Zničením a poškozením cizí věci se rozumí porušení její hmotné podstaty. Zničení věci je její úplné znehodnocení, poškozením se rozumí její částečné znehodnocení. Naopak učiněním věci neupotřebitelnou se nejedná o porušení její hmotné podstaty, neupotřebitelnost je posuzována podle účelu, ke kterému věc slouží, např. rozebraný stroj, šaty potřísněny barvou atd. O trestný čin se jedná pokud je způsobena škoda nikoli nepatrná.⁶⁵

4.6 Podílnictví

Trestného činu podílnictví se dopustí ten, kdo věc ukryje, na sebe nebo někoho jiného převede nebo věc užívá. Tato věc je získaná trestným činem, který spáchala jiná osoba. Může jít jak o věci movité, tak i nemovité. Podílnictvím může být i to, co bylo opatřeno za věc získanou trestným činem spáchaným jinou osobou, např. když pachatel přijme věc jako dar, i když ví, že byla koupena za odcizené peníze. Ukrytím věci se rozumí především její odstranění ze sféry pachatele, u kterého by byla tato věc hledána, například odnesení, uschování atd. Převedením na sebe nebo někoho jiného se rozumí další převod, tzn. od jednoho překupníka na druhého překupníka, jedná-li se o zavinění. Užíváním věci se rozumí dispozice s věcí za účelem využití její majetkové hodnoty.

⁶³ JELÍNEK, J., a kol. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 3. přeprac. a aktual. vyd. Praha : Leges, 2008, s. 709-712. ISBN 978-807201-696-9.

⁶⁴ JELÍNEK, J., a kol. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 3. přeprac. a aktual. vyd. Praha : Leges, 2008, s. 712-715. ISBN 978-807201-696-9.

⁶⁵ JELÍNEK, J., a kol. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 3. přeprac. a aktual. vyd. Praha : Leges, 2008, s. 727-728. ISBN 978-807201-696-9.

Pachatelem může být kdokoli, ale tato osoba musí být osobou rozdílnou od pachatele, který spáchal základní trestný čin.⁶⁶

4.7 Legalizace výnosů z trestné činnosti

Trestného činu legalizace výnosů z trestné činnosti se dopustí ten, kdo „zastírá původ nebo jinak usiluje, aby bylo podstatně ztíženo nebo znemožněno zjištění původu věci nebo jiné majetkové hodnoty, získané trestnou činností, s cílem vzbudit zdání, že taková věc nebo hodnota byly nabyty v souladu se zákonem, nebo jinému spáchání takového činu umožní.“⁶⁷ Toto ustanovení obsahuje dvě samostatné skutkové podstaty, v první skutkové podstatě jde o zastírání původu věci nebo jiné majetkové hodnoty získané trestným činem nebo o znemožnění zjištění jejího původu pomocí převodu vlastnictví k věci, utajení skutečné povahy věci, místa a pohybu věci, utajení dispozic s věcí a informací o vlastnictví věci, například uvádění smyšleného původu věci. „Druhá skutková podstata je zvláštním případem účastenství. Lze ji spáchat také nesplněním některých povinností stanovených zákonem o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti.“⁶⁸ Pachatelem první skutkové podstaty může být kdokoli, takže i pachatel základního trestného činu. Naproti tomu, pachatelem druhé skutkové podstaty nemůže být pachatel základního trestného činu.⁶⁹

⁶⁶ JELÍNEK, J., a kol. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 3. přeprac. a aktual. vyd. Praha : Leges, 2008, s. 741-742. ISBN 978-807201-696-9.

⁶⁷ ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb. trestní zákoník. In *Sbírka zákonů*. [online]. Česká republika. 2009, částka 11. [cit. 2019-04-16]. Dostupné z WWW: <<https://www.psp.cz/docs/laws/listina.html>>.

⁶⁸ JELÍNEK, J., a kol. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 3. přeprac. a aktual. vyd. Praha : Leges, 2008, s. 743-744. ISBN 978-807201-696-9.

⁶⁹ JELÍNEK, J., a kol. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 3. přeprac. a aktual. vyd. Praha : Leges, 2008, s. 743-744. ISBN 978-807201-696-9.

5 Fenomenologie majetkové kriminality

Fenomenologie vyjadřuje kvantitativní a kvalitativní popis kriminality pomocí popisu stavu, struktury a dynamiky kriminality především analýzou dat získaných z oficiálních kriminálních statistik.⁷⁰

Kriminální statistiky v České republice

Základním a nejčastěji využívaným zdrojem informací o registrované kriminalitě jsou kriminální statistiky, které zpracovávají orgány činné v trestním řízení – policejní orgány, státní zastupitelství a soudy. V ČR se jedná o statistiky, které jsou shromažďovány a zpracovávány Ministerstvem vnitra ČR, resp. Policejním prezidiem ČR, kdy se jedná o policejní statistiky. Další institucí, která zpracovává statistiky je Ministerstvo spravedlnosti ČR, v tomto případě se jedná o justiční statistiky (statistiky státních zastupitelství a soudů). Dále lze využít statistiky Vězeňské služby ČR, statistiky Probační a mediační služby a statistiky Ministerstva práce a sociálních věcí ČR. Tyto instituce si statistické údaje zpracovávají samostatně a nezávisle na sobě, nikdo jejich činnost nekoordinuje, neexistuje ani metodika, která by byla pro tvorbu všech statistik jednotná. Proto se také mezi jednotlivými statistikami vyskytují rozdíly, které znesnadňují jejich vzájemné propojení. Odlišné může být např. zařazování trestných činů do skupin podle druhu kriminality.⁷¹

Nejúplnější a nejpřesnější údaje o rozsahu kriminality vykazují především policejní statistiky, jejichž údaje jsou časově nejbližší době spáchání trestného činu. Tyto statistiky obsahují informace jak o trestných činech, tak o činech jinak trestných, nehledě na to, jestli byl zjištěn a trestně stíhán pachatel, dále zahrnují informace o pachatelích. Tyto typy informací je nutné od sebe odlišit, protože jeden pachatel může spáchat více trestných činů, a naopak jeden skutek mohlo spáchat více pachatelů. V případě jednočinného souběhu je registrován pouze jeden trestný čin, a to ten nejzávažnější. Jednotlivé delikty jsou v policejní statistice členěny podle tzv. takticko-statistické klasifikace, která se v některých případech liší od znění trestního zákona (například trestný čin krádeže je zde dále dělen na krádeže kapesní, krádeže mezi zaměstnanci na pracovišti, krádeže při pohlavním styku, krádeže součástek motorových vozidel, krádeže domácího zvířectva atd.) Základní kategorie tvoří kriminalita obecná

⁷⁰ GRĚVNA, Tomáš et al. *Kriminologie*. 4. Aktualit. vyd. Praha : Wolters Kluwer, 2014, s. 23. ISBN 978-80-7478-614-3.

⁷¹ VÁLKOVÁ, H., KUČHTA, J. *Základy kriminologie a trestní politiky*. 2. vyd. Praha : C.H. Beck, 2012. s. 140-144. ISBN 978-80-7400-429-2.

(majetková, násilná, mravnostní a ostatní), hospodářská, vojenské trestné činy a kriminalita zbývající. Policejní statistika sleduje místo spáchání zločinu, procento objasněných skutků, počet pachatelů, vliv alkoholu nebo drog, použití zbraně a výši škody. O stíhaných a vyšetřovaných osobách je možné se dozvědět informace o jejich pohlaví, věku, trestní minulosti a státní příslušnosti. V omezené míře lze zjistit informace o obětech trestné činnosti, tyto informace jsou poskytovány pouze na vyžádání, a to pouze pro odborné účely.^{72 73}

Druhým zdrojem informací o registrované kriminalitě jsou justiční statistiky (statistiky státních zastupitelství a soudů). V těchto statistikách lze dohledat informace o stíhaných, obžalovaných a pravomocně odsouzených osobách, včetně informací o druhu uložených trestů nebo ochranných opatření. Na rozdíl od policejních statistik jsou trestné činy striktně členěny podle jednotlivých hlav trestního zákoníku (např. trestné činy proti životu a zdraví, trestné činy proti majetku ad.).⁷⁴

Kromě policejních a justičních statistik lze využít statistiky vězeňské služby. Tyto statistiky zahrnují mimo jiné i informace o výkonu vazby, trestu odnětí svobody a zabezpečovací detenci.⁷⁵

Dalším zdrojem informací o registrované kriminalitě jsou statistiky Probační a mediační služby, které obsahují jednotlivé případy, které jsou touto institucí řešeny.⁷⁶

Specifické informace o kriminalitě a její kontrole je pak možné dohledat ve statistikách Ministerstva práce a sociálních věcí ČR (činnost orgánů sociálně právní ochrany v případech dětí, které se dopustily kriminálního jednání) nebo Ministerstva zdravotnictví ČR (údaje o osobách vykonávajících ochranné léčení ve zdravotnických zařízeních).⁷⁷

Faktory zkreslující kriminální statistiky

Jelikož se během uplynulých let stále mění obsah jednání, není snadné tyto statistiky porovnávat s těmi novějšími a udělat si tak obrázek o tom, jak se vyvíjí trestná činnost na daném území za určitý čas. Statistiky nemapují ty samé typy jednání, jaké

⁷² TOMÁŠEK, J. *Úvod do kriminologie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2019, s. 77-78. ISBN 978-80-7380-746-7.

⁷³ VÁLKOVÁ, H., KUČHTA, J. *Základy kriminologie a trestní politiky*. 2. vyd. Praha : C.H. Beck, 2012. s. 140-141. ISBN 978-80-7400-429-2.

⁷⁴ TOMÁŠEK, J. *Úvod do kriminologie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2019, s. 77-78. ISBN 978-80-7380-746-7.

⁷⁵ TOMÁŠEK, J. *Úvod do kriminologie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2019, s. 77-78. ISBN 978-80-7380-746-7.

⁷⁶ TOMÁŠEK, J. *Úvod do kriminologie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2019, s. 77-78. ISBN 978-80-7380-746-7.

⁷⁷ TOMÁŠEK, J. *Úvod do kriminologie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2019, s. 77-78. ISBN 978-80-7380-746-7.

byly třeba před deseti lety. S tím jak jde čas, mění se i obsah těchto statistik. Jedním plusem je, že se stále jedná o tu samou příčinu, kterou jsou změny v legislativě trestního práva, přesněji řečeno v oblasti kriminalizace a dekriminalizace. Některá jednání se totiž nově stávají trestným činem nebo se rozšiřuje trestní odpovědnost na více osob. Dekriminalizace funguje naopak. Jakmile dojde k těmto procesům, lze polemizovat nad jakýmkoli srovnáním kriminálních statistik. Ve vyvíjející se společnosti přichází nové problémy, před kterými je třeba se bránit a zákon na ně nestíhá patřičně reagovat. Naopak některé jevy časem přestaly mít význam. Během posledních let došlo k výrazným změnám zákona nejen v oblasti majetkové kriminality, ale i například hospodářské a drogové kriminality apod. Po revoluci například pozbyl význam trestný čin rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví apod. Významným milníkem pro kriminální statistiky byl například nový trestní zákoník z roku 2009, který zavedl nové skutkové podstaty trestných činů. Také se změnilo vymezení minimální škody, které se též promítlo do statistik. Vlivem toho se celá řada trestných činů přesunula do kategorie přestupků, které se ve statistice nevykazují. Proto někdy mohou statistiky vyvolávat dojem, že došlo k většímu poklesu kriminality. Jindy zas může mít na statistiky vliv změna v kriminální politice. Někdy se mohou orgány činné v trestním řízení zabývat více nějakým určitým jevem, statistika takového zkoumaného jednání tak vzroste. Může se jednat o nějaký čin, který je společností víceméně tolerovaný, například podávání alkoholu nezletilým osobám.⁷⁸

Existují také signální zločiny, které mají vliv na náladu ve společnosti, a na které je trestní justice nucena reagovat, a to například úpravou zákona. Příkladem je třeba uvažování o snížení trestní odpovědnosti.⁷⁹

Na stav kriminality má také vliv amnestie prezidenta republiky, kdy došlo k nárůstu kriminality.⁸⁰

Dalším zkreslujícím faktorem je vykazování. Jedná se například o jednočinný souběh trestných činů, kdy se nabízí otázka, zda by mělo být jednání vykazováno jako jednotka či více trestných činů. Stejně tak je potřeba, aby bylo jasné, zda se ve statistikách objeví pouze dokonané trestné činy nebo i delikty ve fázi přípravy či

⁷⁸ TOMÁŠEK, J. *Úvod do kriminologie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2019, s. 71-76. ISBN 978-80-7380-746-7.

⁷⁹ TOMÁŠEK, J. *Úvod do kriminologie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2019, s. 71-76. ISBN 978-80-7380-746-7.

⁸⁰ TOMÁŠEK, J. *Úvod do kriminologie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2019, s. 71-76. ISBN 978-80-7380-746-7.

pokusu. Toto může mít vliv na výsledné statistické údaje o kriminalitě. Dále může mít vliv na statistiky také chyba při vykazování, ať už úmyslná či nikoliv.⁸¹

Další vliv může mít také to, že některé trestné činy nejsou zaznamenány v téže roce, v jakém byly spáchány, protože nějakou dobu trvá, než se zjistí pachatel a než dojde k jeho odsouzení.⁸²

Nejvíce vypovídajícími statistikami jsou statistiky policejní. Ty mají z časového hlediska nejbližší k deliktu.⁸³

5.1 Stav

Stav kriminality vyjadřuje její rozsah, je základním kvantitativním ukazatelem, který lze vyvodit z kriminálních statistik. Je dán údajem o počtu trestných činů na určitém území za určité časové období a počtem trestných činů, které se podařilo objasnit. Zpravidla je kromě počtu trestných činů sledován i počet činů jinak trestných. Stav (rozsah) se udává v absolutních číslech.^{84 85}

⁸¹ TOMÁŠEK, J. *Úvod do kriminologie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2019, s. 71-76. ISBN 978-80-7380-746-7.

⁸² TOMÁŠEK, J. *Úvod do kriminologie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2019, s. 71-76. ISBN 978-80-7380-746-7.

⁸³ TOMÁŠEK, J. *Úvod do kriminologie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2019, s. 71-76. ISBN 978-80-7380-746-7.

⁸⁴ SVATOŠ, R. *Základy kriminologie a prevence kriminality*. České Budějovice: VŠERS o.p.s., 2009, s. 17. ISBN 978-80-86708-81-2.

⁸⁵ VÁLKOVÁ, H., KUČHTA, J. *Základy kriminologie a trestní politiky*. 2. vyd. Praha : C.H. Beck, 2012. s. 140. ISBN 978-80-7400-429-2.

Tabulka 1⁸⁶

Stav majetkové kriminality na území Jihočeského kraje v roce 2018			
	Počet registrovaných TČ	Objasněno	Objasněno v %
Krádeže vloupáním	770	250	32,5 %
Krádeže kapesní	144	37	25,7 %
Krádeže při pohlavním styku	0	0	0 %
Krádeže jiné na osobách	26	7	26,9 %
Krádeže mezi zaměstnanci na	3	2	66,7 %
Krádeže mot. vozidel dvoustopých	97	49	50,5 %
Krádeže mot. vozidel jednostopých	17	9	52,9 %
Krádeže věcí z aut	183	34	18,6 %
Krádeže součástí mot. vozidel	104	15	14,4 %
Krádeže jízdních kol	257	139	54,1 %
Krádeže domácího zvířectva	3	0	0 %
Krádeže v bytech	92	53	57,6 %
Krádeže v prost. nádraží - mimo	0	0	0 %
Krádeže během jízdy v DP - mimo	0	0	0 %
Krádeže v obj. se starožitnostmi vč.	2	2	100 %
Krádeže v jiných objektech	676	460	68 %
Krádeže ostatní	100	25	25 %
Podvod	215	104	48,4 %
Zpronevěra	27	20	74,1 %
Neoprávněné užívání cizí věci	0	0	0 %
Zatajení věci	68	23	33,8 %
Poškození cizí věci	313	93	29,7 %
Pytláctví	9	3	33,3 %
Celkem	3106	1325	42,7 %

Tabulka ukazuje počet všech majetkových trestných činů na území Jihočeského kraje v roce 2018. V roce 2018 na území Jihočeského kraje bylo spácháno celkem 3 106 trestných činů, z toho bylo objasněno 1 325, což je 42,7 %. Největší počet zaujímají krádeže vloupáním, kterých bylo celkem spácháno 770. Dalším četným trestným činem jsou krádeže v jiných objektech, těchto trestných činů bylo 676. Mezi další často páchané trestné činy patří poškození cizí věci, krádeže jízdních kol, podvody a krádeže věcí z aut.

Naopak velmi malý podíl na majetkové kriminalitě zaujímá trestný čin pytláctví, krádeže domácího zvířectva, krádeže v objektech se starožitnostmi a trestný čin krádež mezi zaměstnanci na pracovišti.

Největší míru objasněnosti tvoří krádeže v objektech se starožitnostmi, zpronevěra, krádeže v jiných objektech, krádeže mezi zaměstnanci na pracovišti, krádeže v bytech,

⁸⁶ Policie České republiky. Kriminalita. Statistické přehledy kriminality za rok 2014. [online]. [cit. 2019 - 16 - 04]. Dostupné z WWW: <<https://www.policie.cz/statistiky-kriminalita.aspx>>

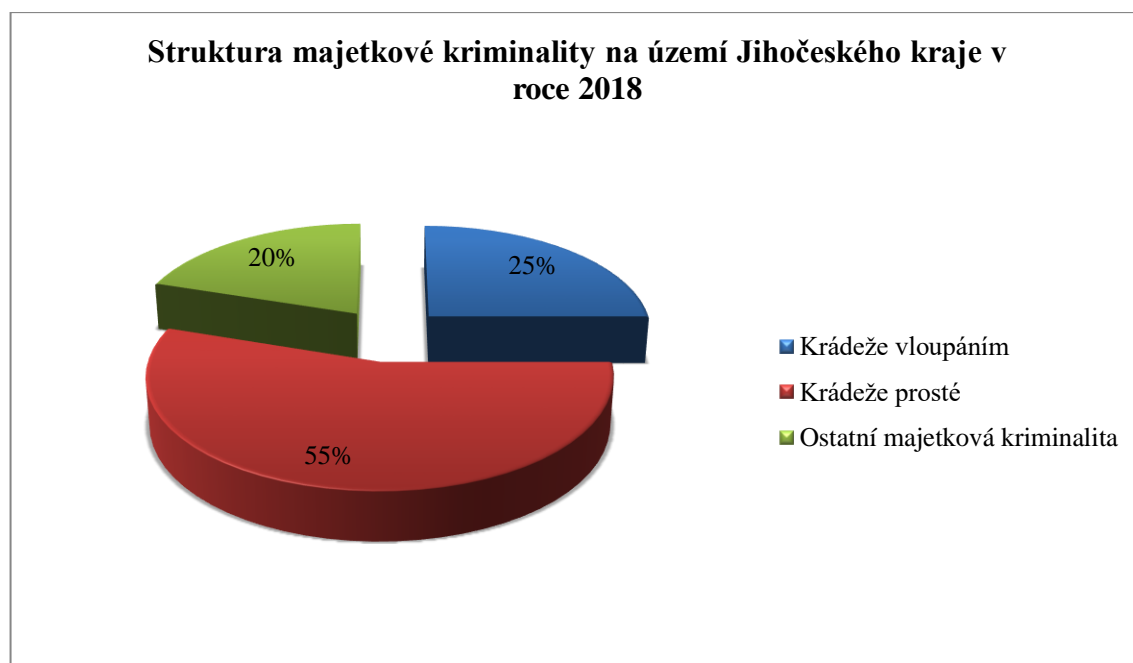
krádeže jízdních kol, krádeže motorových vozidel jednostopých a krádeže motorových vozidel dvoustopých. Většina těchto trestných činů je nejméně páchána.

Nejnižší míru objasněnosti tvoří krádeže domácího zvířectva, krádeže součástek motorových vozidel a krádeže věcí z aut.

5.2 Struktura

Struktura je kvalitativní charakteristikou kriminality, ukazuje, z jakých trestných činů se kriminalita skládá, členění může být podle různých znaků, které se mohou týkat povahy trestného činu, vlastností osoby pachatele či oběti, územních hledisek atd. ^{87 88}

Graf 1⁸⁹

Majetková kriminalita je tvořena krádežemi prostými, které zaujímají přes polovinu celkové majetkové kriminality, jednu čtvrtinu tvoří krádeže vzloupáním a zbylou necelou čtvrtinu tvoří ostatní majetková kriminalita.

⁸⁷ SVATOŠ, Roman. *Kriminologie*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2012. s. 157. ISBN 978-80-7380-389-6.

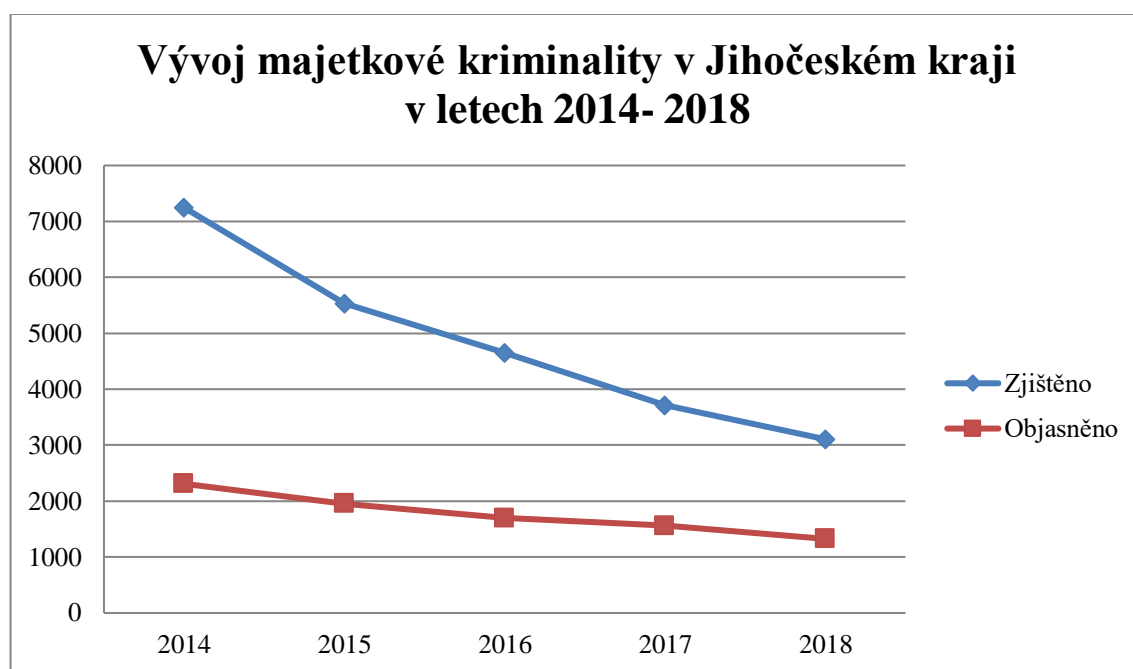
⁸⁸ NOVOTNÝ, O., et al. *Kriminologie*. 2. přeprac. vyd. Praha: ASPI Publishing, 2004. s. 57. ISBN 80-7357-026-2.

⁸⁹ Policie České republiky. *Kriminalita. Statistické přehledy kriminality za rok 2014*. [online]. [cit. 2019 - 16 - 04]. Dostupné z WWW: <<https://www.policie.cz/statistiky-kriminalita.aspx>>

5.3 Dynamika

Další charakteristikou kriminality je dynamika (vývoj), která trestnou činnost zachycuje v pohybu a změně. Vyznačuje se změnou vývojové křivky registrované kriminality za určité časové období.⁹⁰

Graf 2⁹¹

Graf znázorňuje vývoj majetkové kriminality na území Jihočeského kraje v letech 2014-2018. Z grafu je patrné, že majetková kriminalita v Jihočeském kraji klesá.

⁹⁰ NOVOTNÝ, O., et al. *Kriminologie*. 2. přeprac. vyd. Praha: ASPI Publishing, 2004. s. 62. ISBN 80-7357-026-2.

⁹¹ Policie České republiky. Kriminalita. Statistické přehledy kriminality za rok 2014. [online]. [cit. 2019 - 16 - 04]. Dostupné z WWW: <<https://www.policie.cz/statistiky-kriminalita.aspx>>.

6 Etiologie majetkové kriminality

Aby bylo možné porozumět vývoji majetkové kriminality je nezbytné poznání jejích příčin a kriminogenních faktorů, kterými se kriminální etiologie zabývá. Obvykle byla majetková kriminalita spojována s chudobou, nouzí a nezaměstnaností. V 19. století byla často zjišťována zřetelná souvislost mezi cenami potravin, především cenami chleba a obilí, a majetkovou kriminalitou, a to hlavně krádežemi. Když stoupaly ceny obilí, stoupaly také počty krádeží a naopak. Díky těmto poznatkům, které majetkovou kriminalitu spojovaly s bídou a nouzí, se jí začalo říkat „kriminalita z nouze“.⁹²

Ve 20. letech 20. století poukázal americký sociolog Edwin Sutherland na velký nárůst kriminality vyšších vrstev, kterou také v roce 1940 nazval „kriminalitou bílých límečků“. Původně se jednalo o porušování práva osobami z vyšších sociálních vrstev při výkonu jejich profese. I když tato porušení práva vedla k velkým finančním škodám, nebyla kriminalizována. Osoby, které se těchto porušení dopustily, nespadaly pod trestní jurisdikci. Příčiny tohoto druhu kriminality tedy nespočívají v bídě ani nevzdělanosti.⁹³ Proto se také pojetí majetkové kriminality později změnilo, tato situace nastala po 2. světové válce v západní Evropě, kdy došlo k podstatnému vzestupu životního standardu. S hospodářským vzestupem a se zvyšováním životně úrovně také rostla majetková kriminalita.⁹⁴

Hlavní příčiny majetkové kriminality lze hledat v historicky daných příčinách, které spočívají především v oblasti psychické a sociální, a to od negativních vlivů v rodině, přehlížení prohřešků ve škole, nevhodného vyplnění volného času mládeže, negativního vztahu k práci až po, minulým režimem, deformovanému vztahu k majetku. Porevoluční období bylo ovlivňováno celou řadou krátkodobě působících faktorů, které měly významný dopad na nežádoucí vzrůst majetkové kriminality. Společenské a ekonomické změny, ke kterým došlo, se tak staly do určité míry kriminogenním faktorem. Generace, které byly vychovány před rokem 1989, se vyznačovaly velmi

⁹² NOVOTNÝ, O., et al. *Kriminologie*. 2. přeprac. vyd. Praha: ASPI Publishing, 2004. s. 273-274. ISBN 80-7357-026-2.

⁹³ ZOUBKOVÁ, Ivana et al. *Kriminologický slovník*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2011. s. 81-82. ISBN 978-80-7380-312-4.

⁹⁴ NOVOTNÝ, O., et al. *Kriminologie*. 2. přeprac. vyd. Praha: ASPI Publishing, 2004. s. 273-274. ISBN 80-7357-026-2.

nízkým stupněm právního i morálního vědomí, což souviselo se všeobecnou morální devastací. Jedním z negativních dopadů socialistické výchovy byla neúcta k cizímu majetku, kdy bylo rozkrádání majetku společností často tolerováno (kdo nekrade, okrádá vlastní rodinu). Lidé, kteří jsou zvyklí na praktiky, které fungovaly za socialismu, mají nyní nový pohled na věc.⁹⁵

Vzhledem k tomu, že byla podnikatelská sféra během minulých let nefunkční, vytratila se i podnikatelská etika. Lidé viděli v podnikání jen prostředek k okamžitému zbohatnutí. Lidé se uchylují k použití nekalých praktik, které se používaly za socialismu, a také k agresivnímu chování, aby se prosadily. Po otevření hranic přišly do České republiky výrobky, které tu dříve nebyly. To bylo pro spoustu osob zajímavé, ale cenově nedostupné. Došlo také k rozvrstvení společnosti a vznikla vrstva bohatých lidí, která za své peníze nabývá různých luxusních věcí. Díky tomu se rozšiřuje seznam věcí, které se mohou stát předmětem majetkové kriminality. Chudší vrstva společnosti se legální cestou nedostává k jejich vysněným přáním a volí proto nelegální cestu, protože jim to též umožňují kriminogenní příležitosti. Pachatelé těchto trestných činů se snaží svůj čin omluvit odkazováním se na škodlivější latentní skutečnosti, například u hospodářské trestné činnosti. Jelikož se ví, že lidé často zbohatnou nelegálním způsobem a často nejsou tito lidé nijak postihováni, snižují se tak i zábrany potencionálního pachatele.⁹⁶

Majetková polarizace společnosti pak vedla k rozčlenění některých příčin kriminality podle skupin ve společnosti. Nově se ve společnosti vytvořila skupina osob, která nevlastní žádný majetek. Spadají sem bezdomovci, tuláci, žebráci, kteří se do této sociálně nejslabší skupiny dostali v důsledku svého jednání (například zkrachovalí podnikatelé, osoby, osoby, které nechtějí pracovat nebo třeba osoby, které se vrátily z výkonu trestu) nebo v důsledku nepříznivých okolností (například ztráta zaměstnání kvůli omezení výroby). Do této skupiny patří i osoby žijící na hranici chudoby a osoby, jejichž sociální stav se oproti minulosti značně zhoršil (například důchodci, osoby žijící z minimálních mezd, některé mladé rodiny s dětmi). Stále vzrůstá počet osob závislých na sociálních dávkách. Hlavním motivem této skupiny osob, která svou životní úroveň nemůže zlepšit legální cestou, bude zřejmě bída a nouze, jejich cílem je uspokojení základních životních potřeb a důstojný život (například případy bezdomovců, kteří

⁹⁵ VÁLKOVÁ, H., KUČHTA, J. *Základy kriminologie a trestní politiky*. 2. vyd. Praha : C.H. Beck, 2012. s. 446-450. ISBN 978-80-7400-429-2.

⁹⁶ VÁLKOVÁ, H., KUČHTA, J. *Základy kriminologie a trestní politiky*. 2. vyd. Praha : C.H. Beck, 2012. s. 446-450. ISBN 978-80-7400-429-2.

páchali drobnou majetkovou delikvenci, aby se dostali do vězení, kde by mohli přečkat zimu).⁹⁷

Do druhé skupiny jsou řazeni příslušníci středních vrstev, jejichž základní životní potřeby jsou zajištěny. Je nutné mít na mysli, že člověku nestačí pouhé zajištění životních potřeb, touží po spoustě materiálních věcí, čímž se snaží vyrovnat nebo předstihnout příslušníky své vrstvy (relativní nouze). Proto se snaží zvýšit vlastní životní úroveň nelegálním způsobem. Nejde zde pouze o bezprostřední materiální potřebu, vlastnictví celé řady věcí, ale také o určitou společenskou prestiž (například nutnost vlastnit osobní vůz prestižní značky, zahraniční dovolené). O tomto druhu kriminality se mluví jako o „kriminalitě z blahobytu“. V současné společnosti je člověk ostatními posuzován podle své společenské úspěšnosti a podle výše majetku. Tak vzniká společenský model, který do značné míry působí na společenské klima a který má logicky vliv na kriminalitu.⁹⁸

Pachatelé majetkové kriminality mohou být i příslušníci těch nejbohatších vrstev. Obvykle se dopouštějí hospodářské kriminality, pokud se ale jedná o majetkovou kriminalitu, jde především o činy, které jsou páčány z touhy po dobrodružství nebo z nevyplňování volného času (například drobné krádeže, poškozování cizího majetku). O těchto pachatelích se mluví jako o „zlaté mládeži“.⁹⁹

Není pochyb o tom, že čím je společnost bohatší, tím více existuje příležitostí k páčání trestných činů, především těch majetkových.¹⁰⁰

Zvláštní skupinu pak tvoří osoby, které se majetkové trestné činnosti profesionálně věnují, z jejího zisku pak financují své životní potřeby. Jedná se především o recidivisty, jejichž životní úroveň často bývá dosti vysoká, především pokud jedná o organizovanou trestnou činnost s vysokou odborností provedení.¹⁰¹

Mezi další kriminogenní faktory je možné řadit amnestijní rozhodnutí prezidenta republiky, které proběhlo v roce 1990. V tomto roce došlo k velkému, hromadnému

⁹⁷ VÁLKOVÁ, H., KUČHTA, J. *Základy kriminologie a trestní politiky*. 2. vyd. Praha : C.H. Beck, 2012. s. 446-450. ISBN 978-80-7400-429-2.

⁹⁸ VÁLKOVÁ, H., KUČHTA, J. *Základy kriminologie a trestní politiky*. 2. vyd. Praha : C.H. Beck, 2012. s. 446-450. ISBN 978-80-7400-429-2.

⁹⁹ VÁLKOVÁ, H., KUČHTA, J. *Základy kriminologie a trestní politiky*. 2. vyd. Praha : C.H. Beck, 2012. s. 446-450. ISBN 978-80-7400-429-2.

¹⁰⁰ NOVOTNÝ, O., et al. *Kriminologie*. 2. přeprac. vyd. Praha: ASPI Publishing, 2004. s. 21-22. ISBN 80-7357-026-2

¹⁰¹ VÁLKOVÁ, H., KUČHTA, J. *Základy kriminologie a trestní politiky*. 2. vyd. Praha : C.H. Beck, 2012. s. 446-450. ISBN 978-80-7400-429-2.

propouštění neresocializovaných vězňů z výkonu trestu odnětí svobody. Problémem však bylo nedostatečné vytvoření materiálních a organizačních podmínek. To mělo za následek, že se spousta amnestovaných osob dostala do nepříznivých situací (bez ubytování, financí a bez možnosti zaměstnání). Tato událost vyvolala velký nárůst majetkové kriminality v ČR.¹⁰²

Nemalý vliv na páčání majetkové kriminality má bezpochyby drogová závislost, kdy trestná činnost směřuje především k získání prostředků (peněz) potřebných pro obstarání drog. V tomto případě se jedná o tzv. opatrovací kriminalitu.¹⁰³

¹⁰² VÁLKOVÁ, H., KUČTA, J. *Základy kriminologie a trestní politiky*. 2. vyd. Praha : C.H. Beck, 2012. s. 446-450. ISBN 978-80-7400-429-2.

¹⁰³ SVATOŠ, R., *Kriminologie*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2012. s. 172. ISBN 978-80-7380-389-6.

7 Kontrola majetkové kriminality

Kriminologové zločin a jeho jednotlivé druhy nezkoumají pro nic za nic, hlavním cílem je především využití poznatků z tohoto výzkumu, které by přispěly k ochraně naší společnosti. Úkolem kontroly kriminality je její udržování v určitých přijatelných mezích.¹⁰⁴

Kontrola kriminality je realizována pomocí dvou základních strategií, a to strategie represivní a strategie preventivní. Pro represivní strategii je charakteristická reakce na již spáchaný trestný čin, proto mají hlavně trestněprávní charakter. Naproti tomu, preventivní strategie se zaměřují na předcházení zločinu.

7.1 Strategie represivní

Spáchá-li někdo kriminální skutek, musí počítat s tím, že za svůj skutek také obdrží od společnosti odpověď v podobě trestu. Moderní státy a jejich instituce, prosazující práva, trestáním sledují hned vícero záměrů naráz. O tyto záměry se opírají dva základní směry úvah. První směr se zabývá otázkou, co vše je nutné udělat, aby dotčený jedinec nebo další, jemu podobní, jednání daného druhu již neopakovali. Na trest je nahlíženo z budoucího hlediska. Druhý směr řeší otázku jak adekvátně a spravedlivě určit přísnost trestu. To jaký dopad trest bude mít na potrestaného je v tomto případě nepodstatné, protože tento směr se zaměřuje na minulost, tedy na samotný skutek, který se již stal. V kriminologické literatuře se o těchto dvou směrech mluví jako o konsekvencialistických a utilitaristických přístupech k trestání, tedy zabývajících se dopady a přínosem trestu a retributivním přístupem k trestání.¹⁰⁵

Konsekvencialistické a utilitaristické přístupy k trestání

I když tresty jsou základem represivních strategií, tak část cílů, kterým se věnují, jsou preventivního charakteru. Existují tři základní principy, které by měly přispět k předcházení zločinu, a to odstrašení, zneschopnění a náprava.¹⁰⁶

Odstrašení má pachatele odradit od páchání zločinu. Kriminologie rozeznává dva odborné termíny, individuální prevenci a generální prevenci. Individuální prevence má u pachatele navodit nepříjemné prožitky, které má s trestem spojené. Generální prevence má za úkol působit na celou společnost, spoléhá se na pouhou existenci trestů

¹⁰⁴ TOMÁŠEK, J. *Úvod do kriminologie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2019, s. 166-189. ISBN 978-80-7380-746-7.

¹⁰⁵ TOMÁŠEK, J. *Úvod do kriminologie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2019, s. 166-189. ISBN 978-80-7380-746-7.

¹⁰⁶ TOMÁŠEK, J. *Úvod do kriminologie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2019, s. 166-189. ISBN 978-80-7380-746-7.

a s nimi společnou přísnost, které mají varovat všechny, kteří by na spáchání zločinu jen pomysleli.¹⁰⁷

Druhým principem je zneschopnění pachatele. Tento princip má zastavit pachatele a znemožnit mu páchaní zločinu. Extrémním druhem je trest smrti, který většina vyspělých zemí zrušila. Další druhy se týkají určitých typů pachatelů, například nebezpeční sexuální devianti. Některé země se těmto recidivistům brání různými lékařskými zákroky (např. kastrace). Nejčastějším druhem zneschopnění pachatele bývá jeho izolace od společnosti, například formou trestu odnětí svobody a dočasným nebo trvalým vyhoštěním.¹⁰⁸

Třetím principem je náprava pachatele. Za efektivní trest lze považovat pouze takový, který vede k polepšení a resocializaci pachatele. Bohužel u většiny pachatelů k polepšení nedochází. Není náhoda, že se vězení říká „škola zločinu“. Pobyt ve vězení s sebou nese negativní vlivy, kterým se odborně říká „prizonizace“. Prizonizace je spjata se dvěma důležitými momenty. Tím prvním je institucionalizace, kdy se vězeň přizpůsobuje organizovanému životu ve vězení, kdy ztrácí vlastní iniciativu, aktivitu a odpovědnost. Pobyt ve vězení ho vzdaluje od běžných návyků a dovedností. Velkým problémem je také zpřetrhání vztahů s rodinou a přáteli. Druhým momentem je ideologizace, kdy se odsouzený musí ztotožnit s kriminální subkulturou. Během pobytu je pachatel vystaven velmi nežádoucímu působení svých spoluvězňů, což pro jeho nápravu není dobré. Institucionalizace a ideologizace značně snižují šance odsouzeného, že se po jeho návratu bez problémů začlení do společnosti. Nemalá skupina propuštěných se díky celé řadě nesnází, která je potká, dostane znovu do konfliktu se zákonem a opět se dostane do vězení. V kriminologii je tento jev nazýván „syndromem otáčivých dveří“.¹⁰⁹

Retributivní přístupy k trestání

Retributivní přístupy patří k vůbec nejstarším funkcím trestu. Věnují pozornost pouze tomu, co se již stalo, tedy zločinu samotnému, který proběhl. Trest je zde vnímán jako přirozený důsledek kriminálního jednání, za který musí následovat určitá odplata za jednání, kterého se pachatel dopustil.¹¹⁰

¹⁰⁷ TOMÁŠEK, J. *Úvod do kriminologie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2019, s. 166-189. ISBN 978-80-7380-746-7.

¹⁰⁸ TOMÁŠEK, J. *Úvod do kriminologie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2019, s. 166-189. ISBN 978-80-7380-746-7.

¹⁰⁹ TOMÁŠEK, J. *Úvod do kriminologie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2019, s. 166-189. ISBN 978-80-7380-746-7.

¹¹⁰ TOMÁŠEK, J. *Úvod do kriminologie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2019, s. 166-189. ISBN 978-80-7380-746-7.

7.2 Strategie preventivní

I přesto, že jsou definice kriminality dosti pružné, stojí za nimi triviální základ. *“Obdobně jako v medicíně, i u zločinu platí, že lepší než jakákoli „následná léčba“ je zavčas mu předejít. Nejmenší škodu způsobí společnosti a jejím jednotlivým členům ty trestné činy, které se nikdy nestanou. Problém spočívá pouze v nalezení vhodných způsobů, jak něčeho takového dosáhnout.“*¹¹¹

Prevenčí kriminality se v užším slova smyslu chápe souhrn aktivit mimotrestního charakteru, které se přímo nebo nepřímo zaměřují na odstranění, zmírnění nebo neutralizaci kriminogenních faktorů.¹¹²

Je téměř nemožné nalézt v kriminologické literatuře jednu platnou ideální definici pro význam prevence kriminality, protože každý autor si pod tímto termínem představuje aktivity jiného typu. Nejvíce se však prosadil systém prevence kriminality podle okruhu adresátů, který navrhl v polovině 70. let 20. století P. Brantingham a F. Faust. Podle jejich systému se prevence kriminality rozlišuje na primární prevenci, sekundární prevenci a terciární prevenci.¹¹³

Rozdělení preventivních aktivit podle okruhu adresátů:¹¹⁴

Primární prevence zahrnuje zejména výchovné, vzdělávací, volnočasové, osvětové a poradenské aktivity, které se orientují na veškeré obyvatelstvo státu, města nebo některých demograficky vymezených skupin obyvatelstva (ženy, mládež, etnické a národnostní a etnické menšiny) bez ohledu na stupeň jeho kriminálního ohrožení nebo kriminální rizikosti. Zvláštní pozornost je pak věnována především dětem a mládeži, aby svůj volný čas mimo vyučování využívali smysluplně. Primární prevence je postavena především na rodinách, školách a lokálních společenstvích.

Sekundární prevence se zaměřuje především na rizikové jedince a skupiny osob, u kterých je zvýšená pravděpodobnost, že se stanou pachateli (rizikové skupiny mládeže, bezdomovci, žebráci) nebo naopak oběťmi trestné činnosti (ženy, děti, důchodci), dále na sociálně-patologické jevy (alkoholová a drogová závislost,

¹¹¹ TOMÁŠEK, J. *Úvod do kriminologie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2019, s. 166-189. ISBN 978-80-7380-746-7.

¹¹² TOMÁŠEK, J. *Úvod do kriminologie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2019, s. 166-189. ISBN 978-80-7380-746-7.

¹¹³ TOMÁŠEK, J. *Úvod do kriminologie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2019, s. 166-189. ISBN 978-80-7380-746-7.

¹¹⁴ SVATOŠ, R. *Prevence kriminality*. České Budějovice: VŠERS o.p.s., 2014, s. 16-17. ISBN 978-80-87472-76-7.

gamblerství, vandalismus, dlouhodobá nezaměstnanost) a v neposlední řadě na kriminogenní situace (oblasti nádraží, nebezpečné křižovatky).

Terciární prevence si dává za cíl předcházet jak kriminální recidivě konkrétního pachatele (pohrůžka trestu, výkon ochranných opatření, postpeniterciární péče probační a mediační služby, postpeniterciární péče orgánů ochrany dětí a mládeže), tak i viktimologické recidivě konkrétní oběti (poradenství, posttraumatická péče), aby se oběť znovu nestala obětí trestné činnosti.

Další možností, jak lze rozdělit prevenci kriminality je podle obsahového zaměření na sociální prevenci, situační prevenci a viktimologickou prevenci.

Rozdělení preventivních aktivit podle obsahového zaměření:¹¹⁵

Sociální prevence je nejširší, zaměřuje se na odstranění nebo zmírnění sociálních kriminogenních faktorů, které negativně ovlivňují pachatele (alkoholová a drogová závislost, prostituce, nezaměstnanost, chudoba, bezdomovci), na deformace v oficiální politice a v právním řádu (vztah morálky a práva), na negativní působení médií, které může vyvolat kriminální jednání. Dále se zabývá osobou pachatele a jeho začleněním do společnosti. Mezi konkrétní příklady sociální prevence lze zahrnout snížení daní, prohibice, určení minimální mzdy, snížení nezaměstnanosti pomocí navyšování pracovních míst.

Situační prevence se orientuje na samotný zločin, zabývá se odstraňováním kriminogenních situací, redukováním příležitostí k možnému spáchání zločinu a na zvyšování rizika dopadení pro pachatele. To, co je pro zločin u situační prevence nejdůležitější je příležitost, že se mohl odehrát. Situační prevence staví na starém přísloví „příležitost dělá zloděje“. Ví se totiž, že určité druhy kriminality se objevují v určité době, na určitých místech a za určitých okolností. Proto se situační prevence snaží kriminogenní podmínky minimalizovat. Smyslem je znemožnění nebo alespoň zkomplikování provedení trestného činu, to lze docílit třemi způsoby, a to zvýšit námahu, kterou musí pachatel ke spáchání trestného činu vynaložit (například bezpečnostní zámky na dveřích, mříže v oknech), zvýšit riziko jeho dopadení (například kamerové systémy, alarmy, zvýšení počtu policejních hlídek) a snížit zisk, který

¹¹⁵ SVATOŠ, R. *Prevence kriminality*. České Budějovice: VŠERS o.p.s., 2014, s. 22-29. ISBN 978-80-87472-76-7.

pachateli může spáchání trestného činu vynést (například omezené množství peněz na přepážkách v bance, označování majetku výrobními čísly).

Viktimologická prevence především využívá poznatků z viktimologických výzkumů. Zaměřuje se především na informovanost a poradenství ve smyslu, jak se mají lidé chovat, aby uchránili svůj majetek, případně jak se mají chovat před, během útoku a bezprostředně po něm, pokud by taková situace nastala. Cílovými skupinami osob jsou osoby s vysokou mírou pravděpodobnosti, že se stanou obětí trestného činu (například důchodci- jak nemají nikoho cizího pouštět do bytu, dívky a ženy- jakým místům se vyvarovat, když se setmí, děti- jak se chovat, pokud je osloví cizí osoba).

8 Výzkumná část

8.1 Cíl dotazníkového šetření

Cílem dotazníkového šetření bylo zjistit, s jakými majetkovými trestnými činy se respondenti nejčastěji setkávají a dále jakými způsoby je možné, co nejúčinněji předejít, tím pádem i snížit páchání majetkové kriminality na území Jihočeského kraje. Dalším cílem bylo, zjistit pohled respondentů na množství tzv. latentní (skryté) kriminality.

Výzkumné šetření bylo provedeno formou anonymního dotazníku. Dotazník se skládal z devíti otázek, u kterých respondenti mohli zvolit více možností z výběru odpovědí nebo odpověď i připsat, poslední tři otázky byly formou otevřené odpovědi. Otázky byly sestaveny tak, aby byly zjištěny údaje, které se vztahují k předem stanoveným cílům.

8.2 Metoda dotazníkového šetření

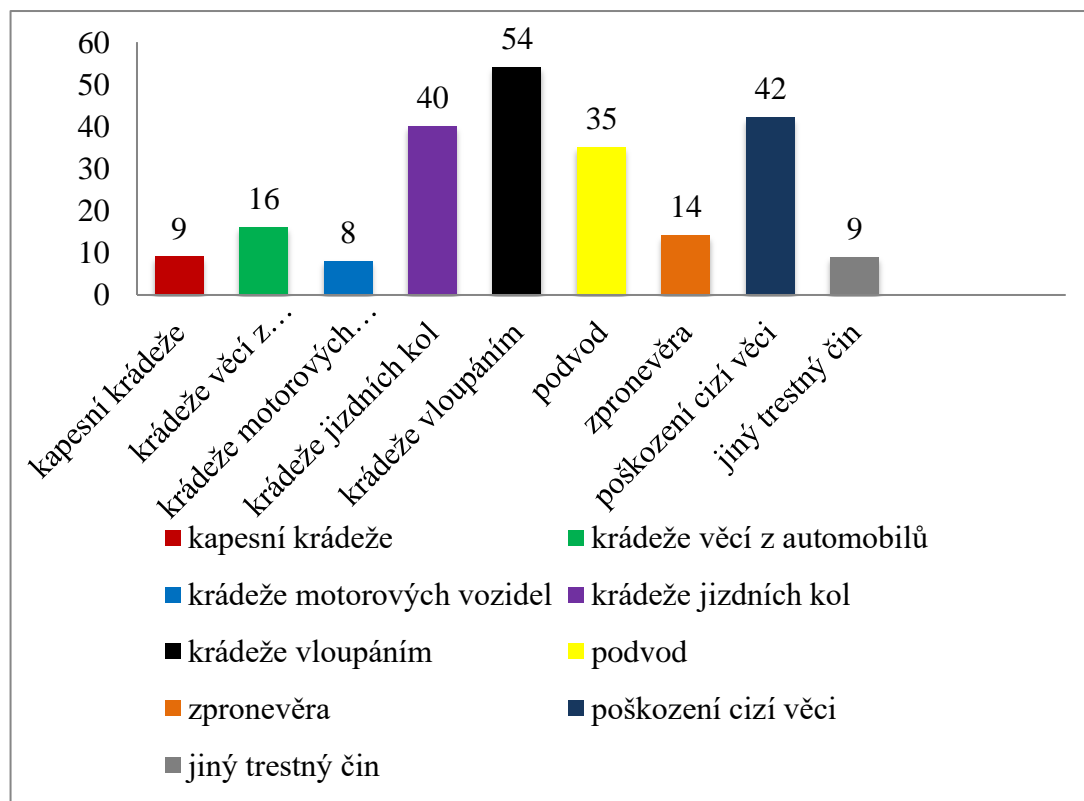
Vzhledem ke zkoumané problematice byl dotazník určen pouze příslušníkům Policie České republiky, kteří se při výkonu svého povolání s majetkovou kriminalitou setkávají každý den. Dotazníky byly šířeny tištěnou formou. Dotazníku se zúčastnilo celkem 70 příslušníků Policie České republiky z Jihočeského kraje, především z Českých Budějovic, Jindřichova Hradce a Dačic.

8.3 Vyhodnocení dotazníku

8.3.1 Otázka číslo 1

S jakými trestnými činy proti majetku se nejčastěji setkáváte v Jihočeském kraji?

Graf 3

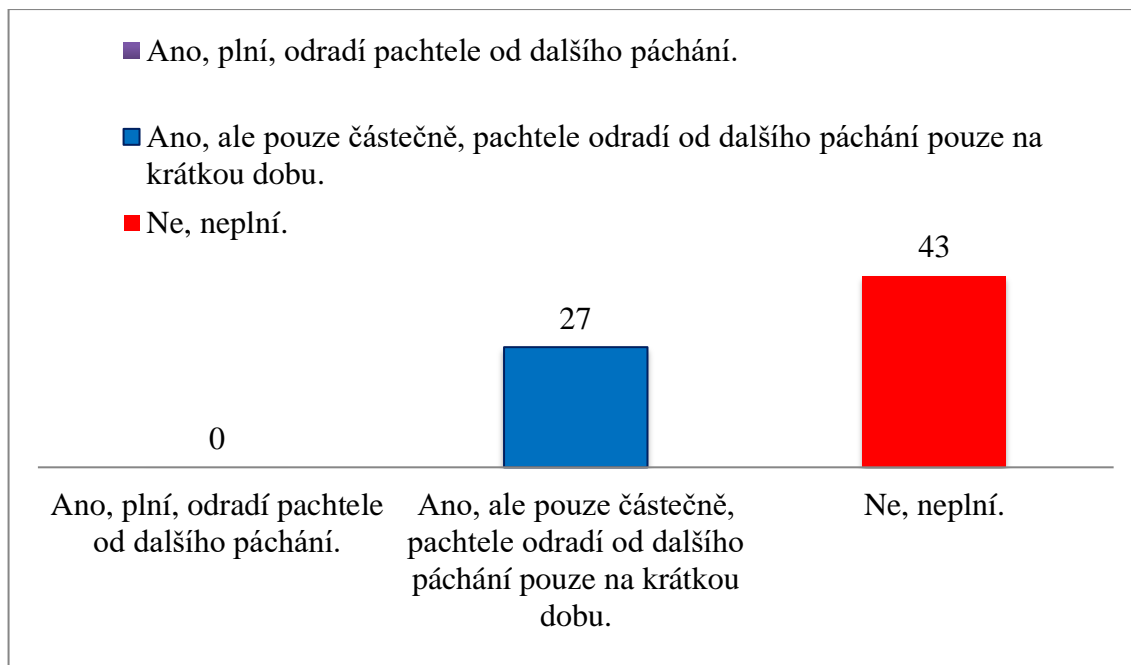

V této otázce měli respondenti z uvedených možností vybrat, s jakými majetkovými trestnými činy se na území Jihočeského kraje nejčastěji setkávají, respondenti měli možnost zvolit více odpovědí nebo mohli odpověď připsat, ke zvolené možnosti jiný trestný čin. Respondenti uvedli, že se nejčastěji setkávají s krádežemi vloupáním, poškozením cizí věci, krádežemi jízdních kol a podvodem. Méně častými jsou podle respondentů krádeže věcí z automobilů, zpronevěra, kapesní krádeže, krádeže motorových vozidel a jiné trestné činy, kterými podle respondentů jsou krádeže v obchodech.

8.3.2 Otázka číslo 2

Plní podle Vás trest uložený pachatelům majetkové trestné činnosti svůj účel?

Graf 4

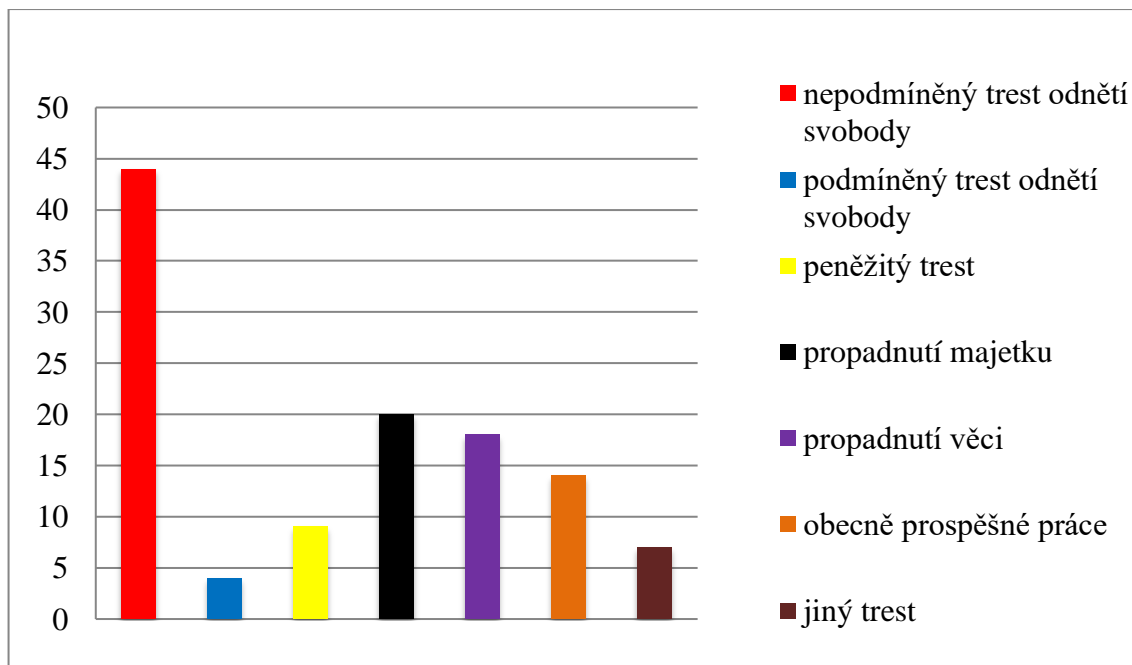

V této otázce měli respondenti z uvedených možností vybrat, jestli trest uložený pachatelům majetkové trestné činnosti plní svůj účel. Podle respondentů trest uložený pachatelům majetkové trestné činnosti svůj účel neplní, tuto možnost zvolilo 43 respondentů. Menší část respondentů, celkem 27, uvedla, že trest uložený pachatelům majetkové trestné činnosti svůj účel plní, ale pouze částečně, tedy odradí pachatele od dalšího páčání, ale pouze na krátkou dobu. Možnost, že trest uložený pachatelům majetkové trestné činnosti svůj účel plní a odradí pachatele od dalšího páčání, žádný z respondentů nezvolil.

8.3.3 Otázka číslo 3

Jaký trest je podle Vás pro pachatele majetkové trestné činnosti nejvhodnější?

Graf 5

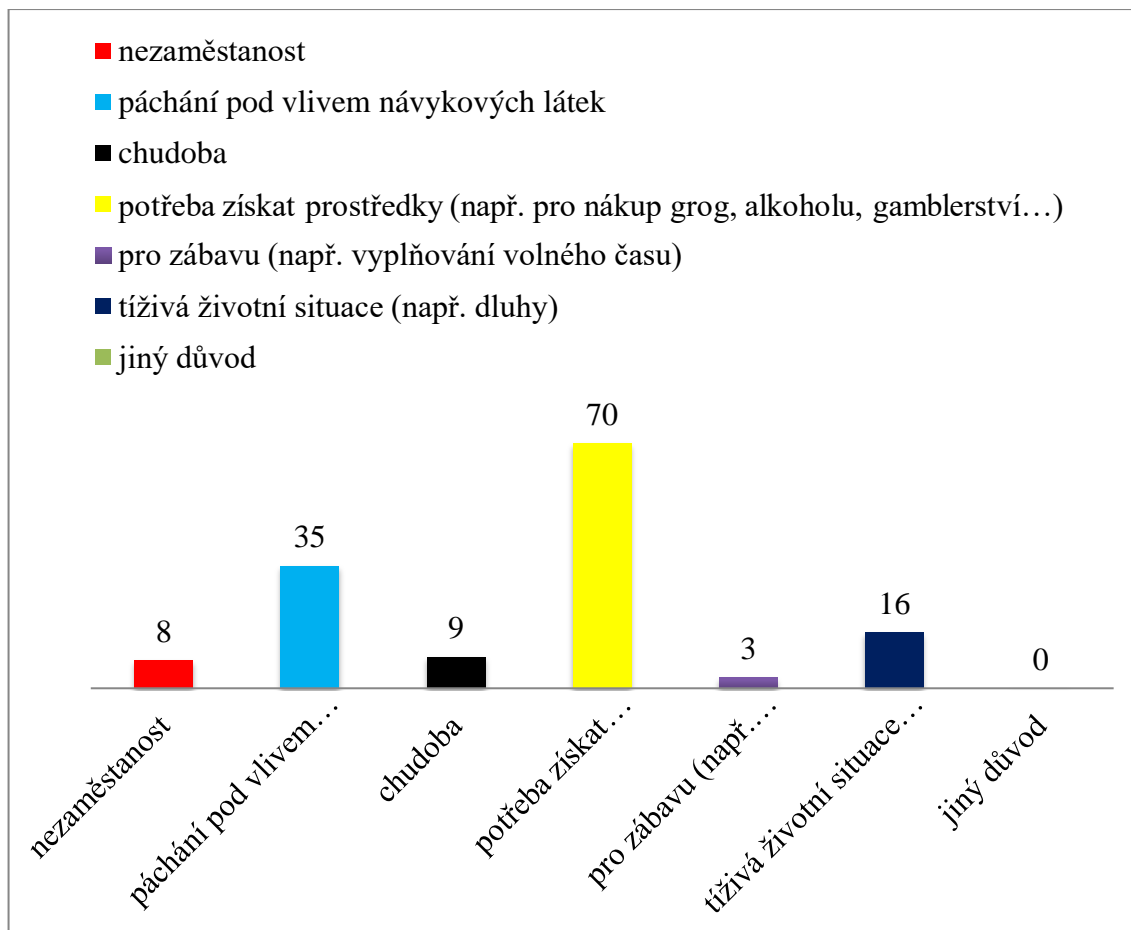

V této otázce měli respondenti vybrat jaký druh je pro pachatele majetkové trestné činnosti nejvhodnější, respondenti měli možnost zvolit více odpovědí nebo mohli odpověď připsat, ke zvolené možnosti jiný trest. Respondenti jako nejvhodnější trest pro pachatele majetkové trestné činnosti zvolili nepodmíněný trest odnětí svobody, tento trest zvolila většina respondentů. Jako další méně vhodný trest respondenti zvolili propadnutí majetku, propadnutí věci a obecně prospěšné práce. Nejmenší počet respondentů zvolil jako nejvhodnější trest peněžitý trest, podmíněný trest odnětí svobody a jiný trest, kdy nejčastější odpovědí byla těžká práce v dolech, práce ve vězení bez finanční náhrady, přísnější režim ve věznicích, fyzické tresty a nepodmíněný trest odnětí svobody s povinností pracovat a uhradit tak způsobenou škodu.

8.3.4 Otázka číslo 4

Jaké jsou podle Vás nejčastější důvody páchaní majetkové trestné činnosti?

Graf 6

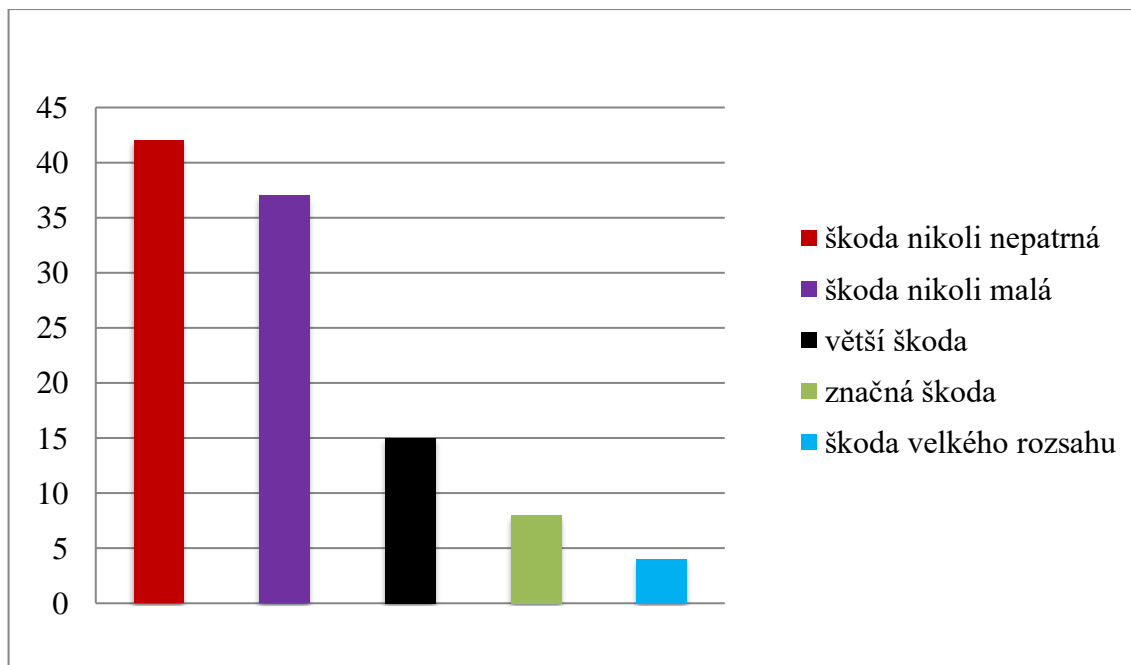

V této otázce měli respondenti zvolit z uvedených možností, jaký je nejčastější důvod páchaní majetkové trestné činnosti. Respondenti měli možnost zvolit více odpovědí. Většina respondentů uvedla jako nejčastější důvod páchaní majetkové trestné činnosti potřebu zisku prostředků (např. pro nákup drog, alkoholu nebo gamblerství). Jako další nejčastější důvod páchaní majetkové trestné činnosti respondenti uvedli páchaní pod vlivem návykových látek. Jako nejméně častý důvod páchaní majetkové trestné činnosti respondenti zvolili možnost těživá životní situace (např. dluhy), chudoba a nezaměstnanost. Nikdo z respondentů nezvolil možnost jiný důvod.

8.3.5 Otázka číslo 5

Jaká je výše škody, se kterou se nejčastěji setkáváte?

Graf 7

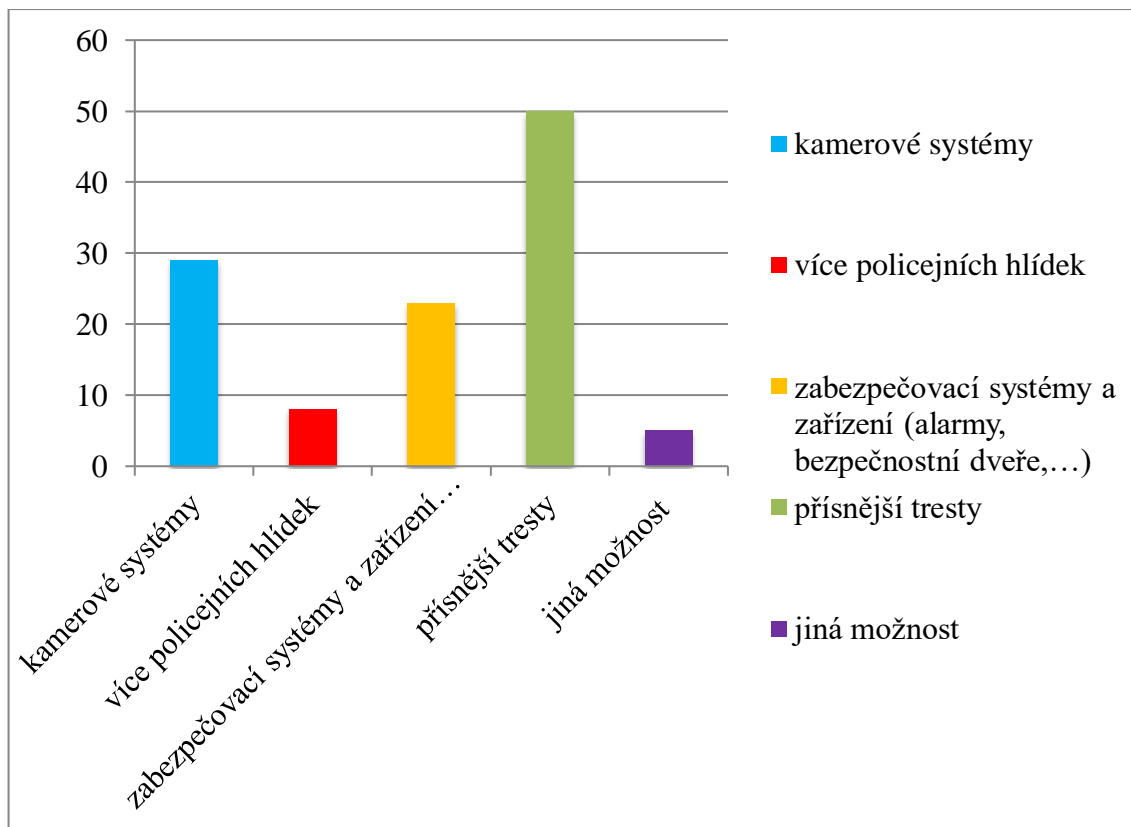

V této otázce měli respondenti z uvedených možností vybrat, s jakou výší škody se nejčastěji setkávají. Respondenti měli možnost zvolit více odpovědí. Většina respondentů vybrala jako nejčastější výši škody škodu nikoli nepatrnou a škodu nikoli malou. Nejméně častou škodou, se kterou se respondenti nejčastěji setkávají je pak větší škoda, značná škoda a škoda velkého rozsahu.

8.3.6 Otázka číslo 6

Čím by se podle Vás mohla snížit majetková trestná činnost v Jihočeském kraji?

Graf 8

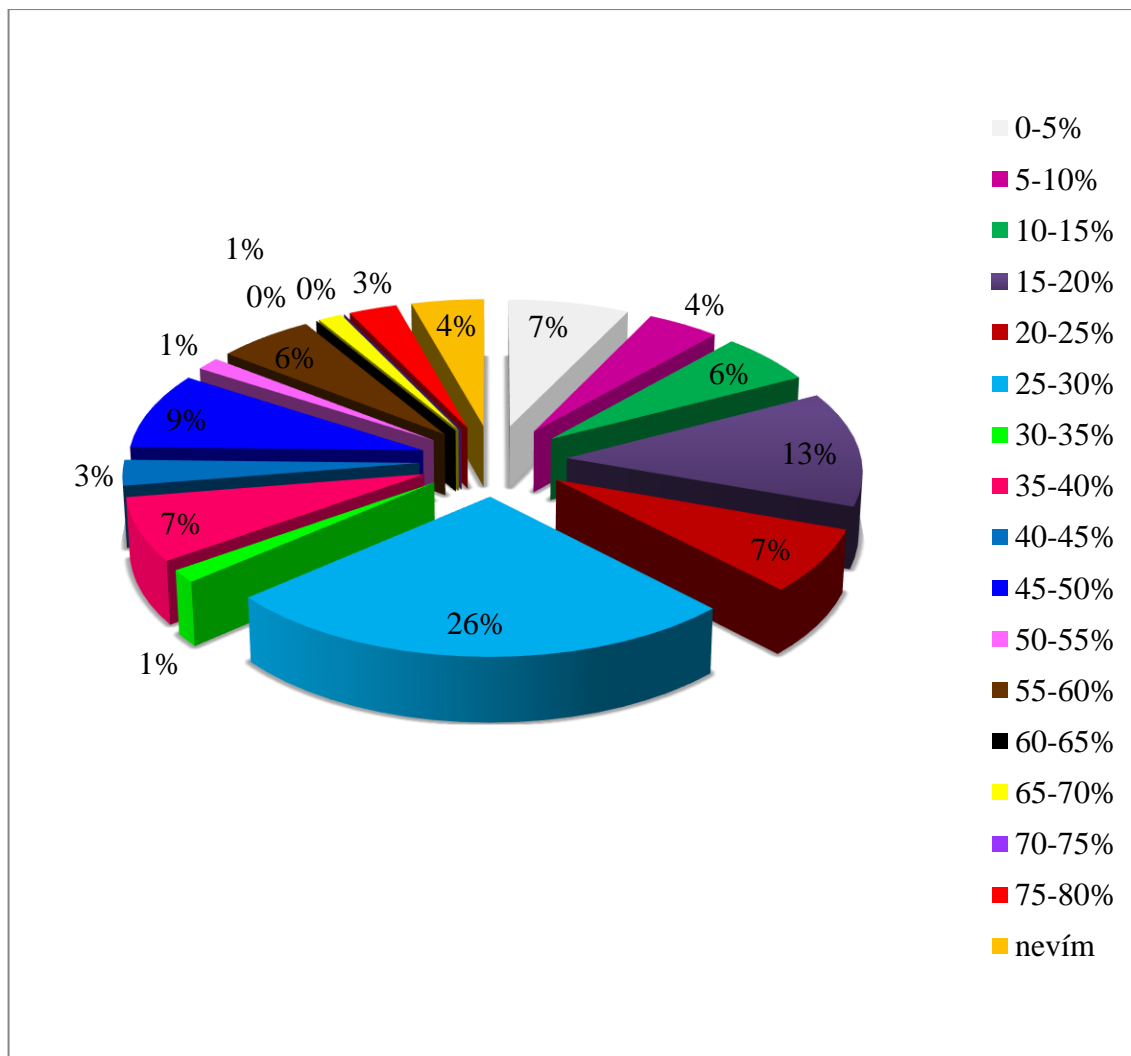

V této otázce měli respondenti z uvedených možností vybrat, čím by se mohla snížit majetková trestná činnost v Jihočeském kraji. Respondenti měli možnost zvolit více odpovědí. Většina respondentů jako nejvhodnější řešení pro snížení kriminality v Jihočeském kraji vybrala přísnější tresty. Další nejčastější možností byly kamerové systémy a zabezpečovací systémy a zařízení. Nejméně častou možností bylo více policejních hlídek nebo jiná možnost, kdy respondenti uvedli například větší pravomoc policistů a větší osvěta u dětí a seniorů.

8.3.7 Otázka číslo 7

Kolik procent majetkových trestných činů podle Vás není vůbec nahlášeno?

Graf 9

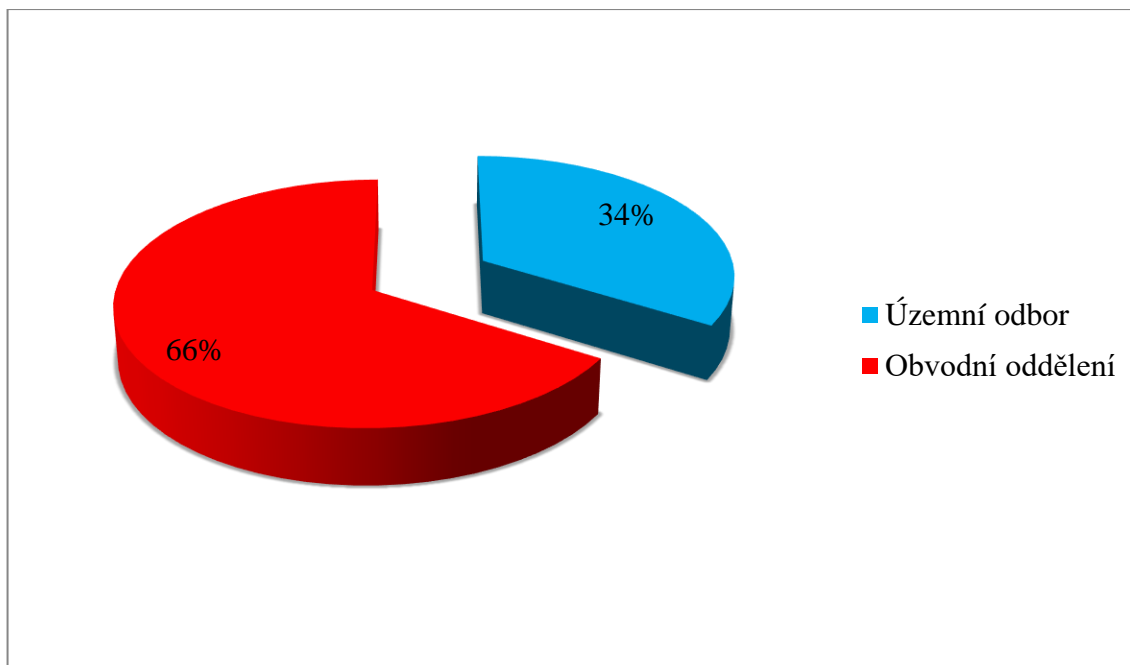

V této otázce měli respondenti uvést, kolik procent majetkových trestných činů není vůbec nahlášeno, tato otázka byla otevřená. Odpovědi respondentů v této otázce byly dosti odlišné, pohybovaly se ve velkém rozpětí, jak je patrné z grafu, nejčastější odpovědí bylo rozpětí 25- 30 %.

8.3.8 Otázka číslo 8

Na jaké úrovni Policie České republiky jste zařazen/a?

Graf 10

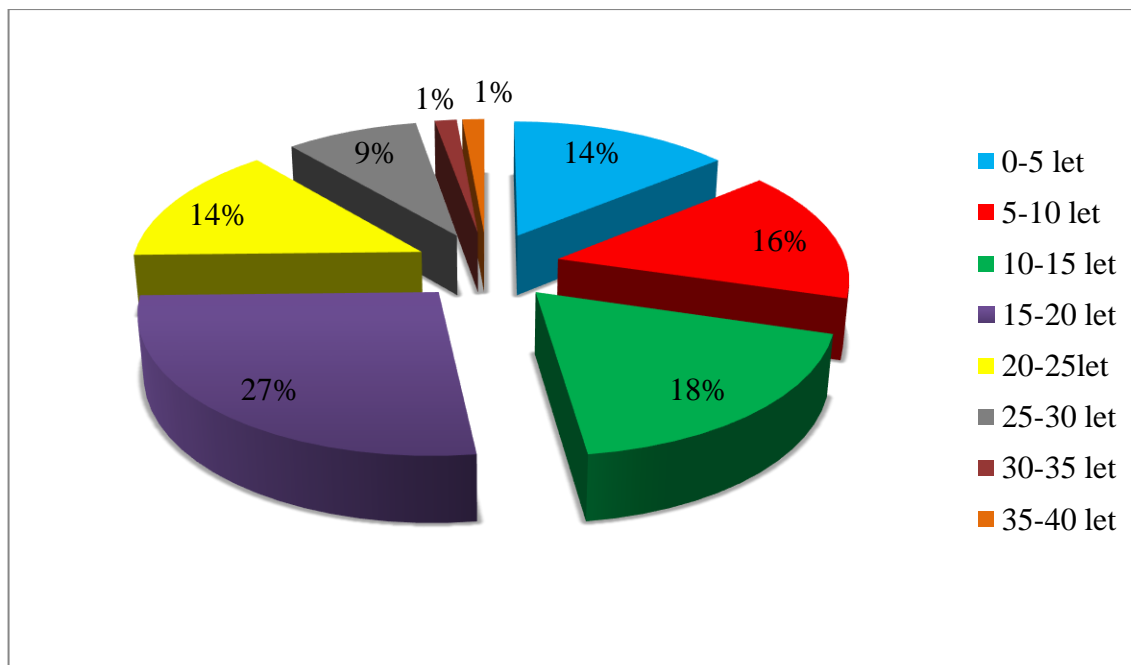

Tato otázka byla otevřená, týkala se respondentů, účelem bylo zjistit, na jaké úrovni Policie České republiky jsou zařazeni. 66 % respondentů je zařazeno na úrovni obvodního oddělení, zbylých 34 % je zařazeno na úrovni územního odboru.

8.3.9 Otázka číslo 9

Jak dlouho pracujete u Policie České republiky?

Graf 11

Poslední otázka byla otevřená, týkala se respondentů, účelem bylo zjistit dobu příslušnosti k Policii České republiky. Nejvíce respondentů, kteří se zúčastnili tohoto dotazníku, pracuje u Policie České republiky 15- 20 let, 10- 15 let a 5-10 let.

8.4 Zhodnocení cílů dotazníkového šetření

Prvním cílem dotazníkového šetření bylo zjistit, s jakými majetkovými trestnými činy se respondenti nejčastěji setkávají v rámci svého povolání.

Tohoto cíle bylo dosaženo pomocí první otázky, kdy byli respondenti dotazováni, s jakými majetkovými trestnými činy se nejčastěji v Jihočeském kraji setkávají. Většina respondentů uvedla, že se nejčastěji setkávají s krádežemi vloupáním, poškozením cizí věci, krádežemi jízdních kol a podvodem.

Druhým cílem bylo zjistit, jakými způsoby je možné, co nejúčinněji předejít, tím pádem i snížit páchaní majetkové kriminality na území Jihočeského kraje. Tento cíl byl naplněn pomocí šesté otázky, kdy byli respondenti dotázáni, čím by se podle nich mohla snížit majetková trestná činnost v Jihočeském kraji. Většina respondentů si myslí, že nejúčinnějším způsobem jak snížit majetkovou trestnou činnost na území Jihočeského kraje, by bylo zpřísnění trestů pro pachatele majetkové trestné činnosti. Jako další nejčastější možnost, respondenti uvedli, kamerové systémy a zabezpečovací systémy a zařízení.

Posledním cílem bylo zjistit pohled respondentů na množství tzv. latentní (skryté) kriminality. Tento cíl byl dosažen za pomoci sedmé otázky. Respondenti byli dotázáni na to, kolik procent majetkových trestných činů podle nich není vůbec nahlášeno. Názory respondentů v této otázce se velmi lišily. Nejčastější odpovědí respondentů bylo rozpětí 25-30 %.

Závěr

Bakalářská práce se zabývala majetkovou kriminalitou, a to zejména majetkovou trestnou činností na území Jihočeského kraje.

V úvodu se práce věnovala vysvětlení pojmu kriminality a jejímu členění ve vztahu k možnosti jejího poznání. V další kapitole byla vymezena majetková kriminalita, a to z pohledu jak trestního, tak i správního práva. Trestněprávní pojetí majetkové kriminality vychází ze zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku a správněprávní vymezení majetkové kriminality vychází ze zákona č. 250/2016 Sb., zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a ze zákona č. 251/2016 Sb., zákona o některých přestupcích. Tato část práce tvoří ucelený přehled majetkové kriminality a vymezuje její pojetí a předmět.

V další kapitole jsou charakterizovány vybrané majetkové trestné činy. Největší důraz je kladen především na krádeže, které bezesporu patří k nejčastěji páchaným majetkovým trestným činům vůbec. Dále je charakterizován trestný čin neoprávněného užívání cizí věci, zpronevěry, podvodu, poškození cizí věci, podílnictví a legalizace výnosů z trestné činnosti.

Následně byla velká pozornost věnována fenomenologii majetkové kriminality, kdy byly popsány kriminální statistiky a vlivy, které mohou do jisté míry ovlivňovat vykazování kriminality. V této kapitole byl také popsán stav a struktura majetkové kriminality v Jihočeském kraji v roce 2018 a v neposlední řadě i vývoj majetkové kriminality za posledních pět let, tedy od roku 2014 do roku 2018. Údaje o majetkové kriminalitě byly zpracovány na základě policejních statistik, které jsou dostupné na oficiálních stránkách Policie České republiky.

Další kapitola práce se zabývala především příčinami majetkové kriminality, které se časem dosti změnily. Kriminalita, která byla dříve páchána z nedostatku a nouze se postupem času změnila na tzv. kriminalitu páchanou z blahobytu nebo kriminalitu páchanou vlivem nedostatečného a nevhodného vyplňování volného času a kriminalitu páchanou především díky drogové závislosti, která je velkým problémem dnešní doby.

Významná část práce byla také věnována kontrole majetkové kriminality, která byla v práci členěna podle okruhu adresátů a podle obsahového zaměření. V této

kapitole byly popsány skupiny preventivních opatření a skupiny osob, na které se prevence zaměřuje.

Výzkumná část práce byla vypracována formou dotazníkové šetření. Dotazník byl určen pouze příslušníkům Policie České republiky, kteří se s majetkovou trestnou činností setkávají prakticky každý den v rámci svého povolání.

Prvním cílem dotazníkového šetření bylo zjistit, s jakými majetkovými trestnými činy se respondenti nejčastěji setkávají, tento cíl byl naplněn pomocí první otázky, kdy byli respondenti dotazováni, s jakými majetkovými trestnými činy se nejčastěji v Jihočeském kraji setkávají. Většina respondentů uvedla, že se nejčastěji setkávají s krádežemi vloupáním, poškozením cizí věci, krádežemi jízdních kol a podvodem. Zjištění, že se policisté nejčastěji setkávají s krádežemi vloupáním, bylo překvapivé, jelikož spáchání krádeže vloupáním většinou není snadné například díky kamerovým systémům, které jsou dnes na mnoha místech. Dalším důvodem je, že krádež vloupáním vyžaduje překonávání různých překážek a také určitou zručnost pachatele. U tohoto typu krádeže je pro pachatele větší riziko odhalení než například u jiných typů krádeží.

Dalším cílem dotazníkové šetření bylo zjištění nejúčinnějšího způsobu jak snížit majetkovou trestnou činnost na území Jihočeského kraje. Většina respondentů uvedla, že nejúčinnějším způsobem jak snížit majetkovou trestnou činnost na území Jihočeského kraje, by bylo zpřísnění trestů pro pachatele majetkové trestné činnosti, což by určitě řadu lidí od páchání majetkové trestné činnosti odradilo, ale na pachatele-recidivisty s bohatou zkušeností v páchání majetkové trestné činnosti by to vliv nejspíše nemělo. Jako další nejčastější možnost, respondenti uvedli, kamerové systémy a zabezpečovací systémy a zařízení. Kamerové systémy a zabezpečovací zařízení jsou bezesporu vhodným opatřením jak bojovat proti majetkové trestné činnosti, protože na řadě míst, páchání do velké míry znesnadňují nebo dokonce znemožňují, a také mají významný vliv na pocit bezpečí.

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

1. GŘIVNA, T., et al. *Kriminologie*. 4. aktualiz. vyd. Praha : Wolters Kluwer, 2014, 536 s. ISBN 978-80-7478-614-3.
2. CHMELÍK, J., a kol. *Rukověť kriminalistiky*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2005, 532 s. ISBN 80-86898-36-9.
3. JELÍNEK, J., a kol. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 3. přeprac. a aktual. vyd. Praha : Leges, 2008, 831 s. ISBN 978-807201-696-9.
4. JELÍNEK, J., a kol. *Trestní právo hmotné: obecná část a zvláštní část*. 4. vyd. Praha : Leges, 2014, 976 s. ISBN 978-80-7502-044-4
5. NOVOTNÝ, O., et al. *Kriminologie*. 2. přeprac. vyd. Praha : ASPI Publishing, 2004. 451 s. ISBN 80-7357-026-2.
6. SVATOŠ, R., *Kriminologie*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2012. 290 s. ISBN 978-80-7380-389-6.
7. SVATOŠ, R. *Prevence kriminality*. České Budějovice: VŠERS o.p.s., 2014, s. 132 s. ISBN 978-80-87472-76-7.
8. SVATOŠ, R. *Základy kriminologie a prevence kriminality*. České Budějovice: VŠERS o.p.s., 2009, 118 s. ISBN 978-80-86708-81-2.
9. TOMÁŠEK, J. *Úvod do kriminologie*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2019, 215 s. ISBN 978-80-7380-746-7.
10. VÁLKOVÁ, H., KUČHTA, J. *Základy kriminologie a trestní politiky*. 2. vyd. Praha : C.H. Beck, 2012. 636 s. ISBN 978-80-7400-429-2.
11. ZOUBKOVÁ, I., et al. *Kriminologický slovník*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2011. 251 s. ISBN 978-80-7380-312-4.

Elektronické zdroje

1. ČESKO. Zákon č. 2/1993 Sb. Listina základních práv a svobod. In *Sbírka zákonů*. [online]. Česká republika. 1992, částka 1. [cit. 2019-04-16]. Dostupné z WWW: < <https://zakonyprolidi.cz/cs/1993-2>>.
2. ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb. trestní zákoník. In *Sbírka zákonů*. [online]. Česká republika. 2009, částka 11. [cit. 2019-04-16]. Dostupné z WWW: < <https://www.psp.cz/docs/laws/listina.html>>.

4. ČESKO. Zákon č. 250/2016 Sb. o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. In *Sbírka zákonů*. [online]. Česká republika. 2016, částka 98/2016. [cit. 2019-04-16]. Dostupné z WWW: < <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2016-250>>.
5. ČESKO. Zákon č. 251/2016 Sb. o některých přestupcích. In *Sbírka zákonů*. [online]. Česká republika. 2016, částka 98/2016. [cit. 2019-04-16]. Dostupné z WWW: < <https://zakonyprolidi.cz/cs/2016-251>>.
6. Ministerstvo vnitra České republiky. Průvodce zákonem č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. 2. doplněná verze. Aktual. ke dni 19. ledna 2018. [online]. 88 s. Dostupné z WWW: < [file:///C:/Users/MK/Downloads/Pruvodce_zakonomem_c_250-2016_Sb_o_odpovednosti_za_prestupky_-_doplnena_verze%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/MK/Downloads/Pruvodce_zakonomem_c_250-2016_Sb_o_odpovednosti_za_prestupky_-_doplnena_verze%20(1).pdf)>
7. Policie České republiky. Kriminalita. Statistické přehledy kriminality za rok 2014. [online]. [cit. 2019 - 16 - 04]. Dostupné z WWW: < <https://www.policie.cz/statistiky-kriminalita.aspx>>.

Legislativní dokumenty

1. ČESKO. Zákon č. 2/1993 Sb. Listina základních práv a svobod. In *Sbírka zákonů*. [online]. Česká republika. 1992, částka 1. [cit. 2019-04-16]. Dostupné z WWW: < <https://zakonyprolidi.cz/cs/1993-2>>.
2. ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb. trestní zákoník. In *Sbírka zákonů*. [online]. Česká republika. 2009, částka 11. Dostupné z WWW: < <https://www.psp.cz/docs/laws/listina.html>>.
3. ČESKO. Zákon č. 250/2016 Sb. o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. In *Sbírka zákonů*. [online]. Česká republika. 2016, částka 98/2016. Dostupné z WWW: < <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2016-250>>.
4. ČESKO. Zákon č. 251/2016 Sb. o některých přestupcích. In *Sbírka zákonů*. [online]. Česká republika. 2016, částka 98/2016. Dostupné z WWW: < <https://zakonyprolidi.cz/cs/2016-251>>.

Ostatní zdroje

1. Ministerstvo vnitra České republiky. Průvodce zákonem č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. 2. doplněná verze. Aktual. ke dni 19. ledna 2018. [online]. s. 12 - 13. Dostupné z WWW: < [file:///C:/Users/MK/Downloads/Pruvodce_zakonomem_c_250-2016_Sb_o_odpovednosti_za_prestupky_-_doplnena_verze%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/MK/Downloads/Pruvodce_zakonomem_c_250-2016_Sb_o_odpovednosti_za_prestupky_-_doplnena_verze%20(1).pdf)>

Seznam zkratek

TZK Trestní zákoník- zákon č. 40/2009 Sb.

ČR Česká republika

Seznam tabulek a grafů

Tabulka 1	35
Graf 1	36
Graf 2	37
Graf 3	48
Graf 4	49
Graf 5	50
Graf 6	51
Graf 7	52
Graf 8	53
Graf 9	54
Graf 10	55
Graf 11	56

Přílohy

Dotazník

Majetková kriminalita na území Jihočeského kraje

Dobrý den,

jmenuji se Tereza Jounová a tímto bych Vás chtěla požádat o vyplnění tohoto dotazníku zaměřeného na majetkovou kriminalitu Jihočeského kraje. Dotazník je anonymní a jeho výsledky budou využity pouze pro účel mé bakalářské práce.

Děkuji Vám za Váš čas a ochotu.

U otázek můžete vybrat více odpovědí nebo odpověď dopsat.

1. S jakými trestnými činy proti majetku se nejčastěji setkáváte v Jihočeském kraji?
 - kapesní krádeže
 - krádeže věcí z automobilů
 - krádeže motorových vozidel
 - krádeže jízdních kol
 - krádeže vloupáním
 - podvod
 - zpronevěra
 - poškození cizí věci
 - jiný trestný čin.....

2. Plní podle vás trest uložený pachatelům majetkové trestné činnosti svůj účel?
 - Ano, plní, odradí pachatele od dalšího páchání.
 - Ano, ale pouze částečně, pachatele odradí od dalšího páchání pouze na krátkou dobu.
 - Ne, neplní.

3. Jaký trest je podle Vás pro pachatele majetkové kriminality nejvhodnější?
 - nepodmíněný trest odnětí svobody
 - podmíněný trest odnětí svobody
 - peněžitý trest
 - propadnutí majetku
 - propadnutí věci

- obecně prospěšné práce
 - jiný trest.....
4. Jaké jsou podle Vás nejčastější důvody páchaní majetkové trestné činnosti?
- nezaměstnanost
 - páchaní pod vlivem návykových látek
 - chudoba
 - potřeba získat prostředky (např. pro nákup drog, alkoholu, gamblerství...)
 - pro zábavu (např. vyplňování volného času)
 - tíživá životní situace (např. dluhy)
 - jiný důvod.....
5. Jaká je výše škody, se kterou se u majetkových trestných činů nejčastěji setkáváte?
- škoda nikoli nepatrná
 - škoda nikoli malá
 - větší škoda
 - značná škoda
 - škoda velkého rozsahu
6. Čím by se podle Vás mohla snížit majetková trestná činnost v Jihočeském kraji?
- kamerové systémy
 - více policejních hlídek
 - zabezpečovací systémy a zařízení (alarmy, bezpečnostní dveře...)
 - přísnější tresty
 - jiná možnost.....
7. Kolik procent majetkových trestných činů podle Vás není vůbec nahlášeno?
-
8. Na jaké úrovni Policie ČR jste zařazen/a?
-
9. Jak dlouho pracujete u Policie ČR?
-